

Leges in Nijkerk: wie betaalt de rekening?

REKENKAMERONDERZOEK
EINDRAPPORT

11 mei 2022

COLOFON

De rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand is een gemeenschappelijke onafhankelijke rekenkamercommissie van de gemeenten Barneveld, Bunnik, Bunschoten, Leusden, Nijkerk, Renswoude, Scherpenzeel, Woudenberg en Zeewolde.

De externe commissie bestaat uit een voorzitter en vier leden: de heer J. van Zomeren (voorzitter), de heer H.M. ter Beek (lid), de heer J.C.T.M. Doorakkers (lid), de heer M. Pen (lid) en mevrouw J.T. Versteegh (lid). De commissie heeft twee onderzoekers / secretarissen: mevrouw I.M.T. Spoor en mevrouw M.E. Barel-Glashouwer.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding onderzoek.....	3
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	3
1.3 Aanpak onderzoek.....	4
1.4 Afbakening.....	4
1.5 Leeswijzer	4
2. Beleid en regelgeving voor legesheffing	5
2.1 Voor welke diensten heft de gemeente leges?	5
2.2 Regels voor het bepalen van tarieven.....	5
2.3 Kostprijsberekening leges	8
2.4 Voldoet de gemeente aan de regels?	11
3. Financieel inzicht	13
3.1 Ontwikkeling Nijkerkse legestarieven 2018-2021.....	13
3.2 Nijkerkse tarieven vergeleken met andere gemeenten	14
3.3 Effecten Omgevingswet op inkomsten uit legesheffing in beeld?	16
4. Rol gemeenteraad bij legesheffing	18
4.1 Informatievoorziening en de controlerende rol van de raad	18
4.2 Sturingsmogelijkheden van de raad.....	21
5. Conclusies en aanbevelingen.....	23
5.1 Conclusies.....	23
5.2 Aanbevelingen	25
6. Bestuurlijke reactie van het college en nawoord rekenkamercommissie.....	28
6.1 Bestuurlijke reactie	28
6.2 Nawoord rekenkamercommissie	31
Bijlage 1 Bronnenlijst.....	32
Bijlage 2 Respondenten	33
Bijlage 3 Paragraaf lokale heffingen begroting en jaarstukken Nijkerk	34
Bijlage 4 Tekstvergelijking paragraaf lokale heffingen BNLP-gemeenten.....	37

1. Inleiding

De rekenkamercommissie heeft een onderzoek uitgevoerd naar de legestarieven van de gemeente Nijkerk. In dit rapport presenteren we de bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Een lege is de vergoeding ('geld') die het gemeentebestuur vraagt in ruil voor individuele dienstverlening. Bijvoorbeeld voor het behandelen van een aanvraag voor paspoort/identiteitskaart of een evenementenvergunning. De gemeenteraad stelt de leges en bijbehorende tarieven vast in de zogenaamde legesverordening.

1.1 Aanleiding onderzoek

Tijdens de vergaderingen van de auditcommissie in de eerste helft van 2021 van de gemeente Nijkerk is gebleken dat er draagvlak is voor een onderzoek van de rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand naar de legestarieven. De raadsleden willen inzicht krijgen in de opbouw en kostendekkendheid van de tarieven en hoe de tarieven van Nijkerk zich verhouden tot tarieven in vergelijkbare gemeenten. De rekenkamercommissie wilde dit onderzoek uitvoeren, omdat aan het heffen van leges een financieel en maatschappelijk belang verbonden is. De totale opbrengst van leges in Nijkerk ligt iets boven de twee miljoen euro (Jaarstukken 2020, gemeente Nijkerk, p. 58).

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Doelstelling

De rekenkamercommissie wil inzicht geven in de verschillende aspecten van leges en de wijze waarop de gemeente Nijkerk tarieven berekent. Waar nodig wil de rekenkamercommissie aanbevelingen doen voor de verbetering van de legesheffing.

Centrale onderzoeksvraag en deelvragen

De centrale vraag luidt:

“Hoe berekent de gemeente de kosten van individueel verstrekte producten en diensten door in de leges? Voldoet de gemeente hierbij aan de geldende regels? Hoe vindt toezicht en controle hierop plaats?”

Om tot beantwoording van de centrale vraag te komen, stellen we de volgende deelvragen:

A. Beleid en regelgeving

1. Aan welke regelgeving moet de gemeente voldoen bij legesheffing?
2. Kan de gemeente aantonen te voldoen aan de geldende regelgeving voor legesheffing?
3. Voor welke diensten heft Nijkerk leges?

B. Financieel inzicht

4. Hoe bepaalt de gemeente de hoogte van de leges en welke kosten worden toegerekend?
5. Hoe hebben de legestarieven zich ontwikkeld in de jaren 2018-2021?
6. Hoe hoog zijn de tarieven voor leges in Nijkerk vergeleken met referentiegemeenten?
7. In hoeverre heeft de gemeente het risico in beeld van inkomstenderving bij de leges als gevolg van de invoering van de Omgevingswet in 2022?

C. Rol gemeenteraad

8. Welke sturings- en controlemogelijkheden heeft de gemeenteraad op de legestarieven?
9. Wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de tariefberekeningen en kostendekkendheid van de leges en zo ja, hoe?

1.3 Aanpak onderzoek

In het onderzoek zijn documenten bestudeerd (zie bronnenlijst bijlage 1), vervolgens zijn interviews gehouden met ambtenaren van de gemeente, portefeuillehouder, enkele gemeenteraadsleden en de accountant (zie bijlage 2). Het onderzoek heeft geresulteerd in dit rapport van bevindingen. Deze wordt voorgelegd aan de respondenten voor een check op de feiten. Daarna voegt de rekenkamercommissie conclusies en aanbevelingen toe aan het rapport. Het volledige rapport legt de rekenkamercommissie vervolgens voor aan het college van B&W voor een bestuurlijke reactie. Daarna wordt het onderzoeksrapport aangeboden aan de gemeenteraad.

1.4 Afbakening

De rekenkamercommissie schetst in dit onderzoek een beeld van de rechtmatigheid van het proces dat gevolgd wordt bij de tariefberekening. We zijn nagegaan welke kosten de gemeente toerekent aan tarieven en welke werkwijze de gemeente daarbij gebruikt. Het daadwerkelijk narekenen van de kostprijsberekeningen voert te ver voor dit onderzoek. De rekenkamercommissie heeft wel een aantal tarieven vergeleken met gemeenten met vergelijkbaar inwonertal als Nijkerk. De onderzoeksperiode betreft de jaren 2018 tot en met 2021.

1.5 Leeswijzer

Het huidige hoofdstuk bevat de aanleiding van het onderzoek, de doel- en vraagstelling en afbakening. In hoofdstuk 2 beschrijven we beleid en regelgeving voor legesheffing. Hoofdstuk 3 gaat in op het financieel inzicht en in hoofdstuk 4 behandelen we de rol van de raad. Hoofdstuk 5 bevat een samenvatting van de bevindingen, en de conclusies en aanbevelingen. In hoofdstuk 6 zijn de bestuurlijke reactie en het nawoord van de rekenkamercommissie opgenomen. Als bijlagen zijn toegevoegd de bronnenlijst, een overzicht van de respondenten, teksten uit de Nijkerkse begroting, jaarstukken en financiële verordening, en een overzicht van de paragraaf lokale heffingen van de gemeenten Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Putten (de 'BNLP-gemeenten').

2. Beleid en regelgeving voor legesheffing

In dit hoofdstuk beantwoorden we de volgende deelvragen:

- Voor welke diensten heft Nijkerk leges?
- Aan welke regelgeving moet de gemeente voldoen bij legesheffing?
- Hoe bepaalt de gemeente de hoogte van de leges en welke kosten worden toegerekend?
- Kan de gemeente aantonen te voldoen aan de geldende regelgeving voor legesheffing?

2.1 Voor welke diensten heft de gemeente leges?

Er zijn 2 soorten gemeentelijke belasting ([Gemeentelijke belastingen | Financiën gemeenten en provincies | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeentelijke-belastingen)):

- Belastingen: bijvoorbeeld onroerende zaakbelasting (OZB), toeristenbelasting, forensenbelasting en parkeerbelasting. De opbrengst daarvan gaat naar de gemeente. De gemeente bepaalt zelf waarvoor ze de opbrengst gebruikt. Er is geen directe relatie tussen de inkomsten en uitgaven.
- Heffingen: dit zijn rechten, tarieven en leges. Bij heffingen is er een rechtstreekse relatie tussen de inkomsten en uitgaven. Heffingen dienen om kosten te verhalen op diegenen die deze kosten veroorzaken. De gemeente mag niet meer heffen dan de begrote kosten die gedekt worden met de heffing. Het geld van deze heffingen gebruikt de gemeente dus direct om de kosten te dekken.

Dit onderzoek richt zich op leges en met name is gekeken naar die producten en diensten van de gemeente die in de gemeentelijke Legesverordening beschreven zijn: leges voor algemene dienstverlening ('burgerzaken'), voor omgevingsvergunningen en voor diensten die vallen onder de Europese Dienstenrichtlijn. In paragraaf 2.2 staat de volledige opsomming van deze leges.

Andere heffingen zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten: dat betekent dat we heffingen zoals afvalstoffenheffing, grafrechten, haven-, kade en liggelden niet hebben onderzocht.

De opbrengst van de leges was 2,2 miljoen euro in 2020 (Nijkerk, Jaarstukken 2020, p.58). Uit opgevraagde informatie van de gemeente blijkt dat grote legesopbrengsten komen uit leges omgevingsvergunningen (€1.591.000), leges voor rij- en reisdocumenten (€336.000) en leges voor planwijzigingen (RO, €167.000). De opbrengst uit leges voor kabels en leidingen bedroeg €51.000.

2.2 Regels voor het bepalen van tarieven

Geen winst maken op groep van leges

Het maximale tarief dat de gemeente aan leges mag vragen is de kostprijs. Volgens de Gemeentewet mag het totaal van de begrote opbrengsten van een groep leges het totaal van de begrote kosten van de groep diensten waarvoor heffing plaatsvindt niet overtreffen. Dit wordt de opbrengstnorm genoemd. De gemeente mag met

andere woorden geen winst maken op de groep van leges. Als de gemeente de opbrengstnorm overschrijdt dan loopt de gemeente bij een beroepsprocedure het risico dat de rechter de verordening en tarieventabel onverbindend zal verklaren.

Als de opbrengsten minder dan kostendekkend zijn, zullen de lasten uit andere inkomsten worden betaald. Kosten worden dan bijvoorbeeld gedekt uit de algemene middelen en dat is gemeenschapsgeld. Als de gemeente niet voor kostendekkende tarieven kiest betekent dit dat niet alleen de kostenveroorzakers, maar alle belastingplichtigen meebetalen (Bron: Artikel 229b eerste lid Gemeentewet). Concreet betekent dat dat als bijvoorbeeld de leges voor het voltrekken van een huwelijk niet volledig kostendekkend zijn, alle inwoners van Nijkerk indirect meebetalen aan het huwelijk van individuele inwoners.

Regels voor kruissubsidiëring

De kostendekkendheid van de leges wordt getoetst op *verordeningenniveau*, waarbij de geraamde lasten van alle benoemde activiteiten in de verordening worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen belastingen. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring binnen een verordening mogelijk: een verwacht overschot bij de ene activiteit wordt gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit. Het is dus niet nodig om de kostendekkendheid per activiteit te bepalen. Uitzonderingen voor kruissubsidiëring zijn:

- Op het gebied van omgevingsvergunningen mag alleen binnen de groep omgevingsvergunning kruissubsidiëring plaatsvinden en niet met dienstverlening erbuiten. Een overschot bij bouwvergunningen mag dus niet gebruikt worden om de leges voor trouwen te verlagen, want trouwen valt onder een andere groep.
- Bij dienstverlening die valt onder de Europese Dienstenrichtlijn mag geen kruissubsidiëring plaatsvinden, noch binnen die groep noch daarbuiten.

(Bron: website VNG onderdeel - kostendekkende tarieven)

Wat kruissubsidiëring betekent voor de Legesverordening (2021) van de gemeente Nijkerk laat het volgende schema zien. Kruissubsidiëring *tussen* de drie kolommen is niet toegestaan. *Binnen* de eerste twee kolommen is kruissubsidiëring wel toegestaan, binnen de rechterkolom niet.

Kruissubsidiëring binnen Kruissubsidiëring binnen Kruissubsidiëring binnen
kolom toegestaan kolom toegestaan kolom **niet** toegestaan

Algemene dienstverlening	Omgevingsvergunningen	Dienstverlening vallend onder
---------------------------------	------------------------------	--------------------------------------

		Europese Dienstenrichtlijn
• Huwelijksvoltrekkingen • Reisdocumenten • Rijbewijzen • Verstrekkingen uit de BRP • Aanvraag Verklaring omtrent gedrag • Aanvraag urgentiecategorie als bedoeld in de Huisvestingswet 2014 (art. 13.2) • Vergunning tijdelijke verhuur leegstaande woonruimte • Vergunning kansspelautomaten • Naspeuringen in gemeentearchief • Aanleggen of wijzigen kabels en leidingen • Vergunning wedstrijden op de weg • Verkrijgen gehandicapten-parkeerkaart	• Aanvraag vooroverleg • In behandeling nemen principeplan • Aanvraag omgevingsvergunning • Aanvraag vaststellen bestemmingsplan	• Horeca • Organiseren evenementen of markten • Prostitutiebedrijven • Standplaatsen op gemeenteground • Camperplaats op gemeenteground

Inzicht geven in mate van kostendekkendheid

Het college moet met de weergave van de kostendekkendheid op twee niveaus navolgbaar handelen. Ten eerste moet het college met de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven inzichtelijk maken dat de totale geraamde baten van de (leges)verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten van de (leges)verordening. Ten tweede dient het college de mate van kostendekkendheid inzichtelijk te maken op het betreffende onderdeel - bijvoorbeeld omgevingsvergunningen - van de legesverordening (Bron: Staatsblad Koninkrijk der Nederlanden, 2016-101, p.20).

Ook moet het college aan inwoners inzicht kunnen geven in de tariefstelling, als zij daarom vragen. Er is bovendien een trend waar te nemen dat rechterlijke instanties burgers in toenemende mate beschermen tegen heffende overheden. Dan worden gemeentelijke verordeningen algeheel (of partieel) onverbindend verklaard doordat fouten zijn gemaakt in de tariefstelling of doordat gemeenten niet in staat zijn om (voldoende) inzicht te geven in de gehanteerde tariefstelling. De Hoge Raad heeft aangegeven dat er wel voor gewaakt moet worden dat de belastingheffers in een verzwaarde bewijslastpositie terecht komen. Niet is (bindend) vastgelegd welke gegevens minimaal dienen te worden verstrekt om burgers voldoende inzicht te verschaffen in de tariefstelling. Het is dus niet eenvoudig te bepalen of en wanneer een heffende instantie transparant handelt (Handreiking kostentoerekening heffingen, rechten en tarieven, 2014, p. 85, 86).

Verantwoording afleggen in paragraaf lokale heffingen

Het college moet in de jaarstukken verantwoording afleggen over de lokale heffingen, waaronder leges. Het college doet dat in de paragraaf lokale heffingen. De voorschriften voor het rapporteren aan de raad in de begroting en jaarstukken staan beschreven in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). In hoofdstuk 4 gaan we daar nader op in.

Financiële verordening en legesverordening vaststellen en bekendmaken

In artikel 212 van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de gemeenteraad via de financiële verordening regels stelt voor de wijze van kostprijsbepaling van de gemeentelijke diensten en producten.

Om leges te kunnen heffen dient de gemeenteraad jaarlijks de Legesverordening vast te stellen, met daarin tarieven die er rekening mee houden dat de geraamde baten de geraamde kosten niet overschrijden. Om daadwerkelijk leges kunnen te heffen moet de gemeente de Legesverordening na vaststelling bekendmaken / publiceren. Het bedrag mag niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van inwoners. (Gemeentewet, art. 229b, Kamerstuk 27751 nr. 3, 2000/2001; Gemeentewet, art. 139; Gemeentewet, art. 219, lid 2).

Het is wettelijk gezien geen verplichting om legestarieven jaarlijks te herberekenen of te controleren. Als dat echter niet regelmatig gebeurt is het risico dat tarieven na een aantal jaar niet meer aansluiten bij de daadwerkelijk gemaakte kosten.

2.3 Kostprijsberekening leges

Hoe berekent Nijkerk de legestarieven? In de financiële verordening (artikel 12) heeft de gemeente informatie opgenomen over de kostprijsberekening van leges:

1. Er wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten alleen die indirecte kosten meegenomen die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verleende diensten.

2. Bij de directe kosten worden meegenomen de rente en afschrijvingslasten van de in gebruik zijnde activa, de overheadkosten, en voor leges en retributies de compensabele BTW.
3. Bij de bepaling van de kostprijs worden meegenomen de bijdragen aan en van reserves.

Uitgangspunt is maximaal 100 % kostendekkendheid leges

In het raadsvoorstel bij de jaarlijkse vaststelling van de belastingverordeningen staat dat de tarieven uitgaan van het principe van maximaal 100% kostendekking. Het is een wettelijk voorschrift dat leges maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Maar er is in Nijkerk geen raadsbesluit genomen over of bij de leges inderdaad gestreefd moet worden naar 100% kostendekking of naar een lager dekkingspercentage. Wel staat in de paragraaf lokale heffingen dat er gerekend wordt met 'kostprijsdekkende tarieven'. En uit het interview met de raadsleden blijkt dat zij het belangrijk vinden dat er gestreefd wordt naar kostprijsdekkende tarieven, omdat anders alle inwoners indirect betalen voor de dienst aan een individu.

Percentage kostendekkendheid in de praktijk

De rekenkamercommissie heeft Excel-overzichten ontvangen met de berekening van de leges uit de Legesverordening. Een deel van deze bestanden dateert uit 2015, anderen hebben een recentere datum. Uit de bestanden blijkt dat een aantal leges lang niet kostendekkendheid is. Andere leges zijn dat wel. Er zijn geen *individuele* leges die méér dan 100% kostendekkend zijn, waardoor ook geen winst gemaakt wordt op een *groep* leges.

Dit inzicht in de mate van kostendekkendheid heeft de raad overigens niet, omdat dit niet in de begroting of jaarstukken is opgenomen, ook niet op een geaggregeerd niveau; zie daarover meer in hoofdstuk 4 over informatievoorziening aan de raad.

Overzicht dekkingspercentages
Leges model bestemmingsplan 4%
Leges evenement 14%
Leges drank en horecavergunning 51%
Trouwen 54%
Leges omgevingsvergunningen in 2021 83%
Leges voor documenten 88%
Tijdelijke ontheffingen in het kader van de Wegenverkeerswet 97% en 99%
Kabels en leidingen 100%

Bron: Excel-overzichten van de gemeente uit 2015 met kostenonderbouwing leges. Voor leges omgevingsvergunningen een bestand uit 2021, voor leges kabels en leidingen een overzicht uit 2019

Kostenopbouw leges

Uit de Excel-sheets met kostenberekening blijkt dat de gemeente de volgende kosten toerekent aan de leges:

- Een gemiddeld uurtarief inclusief overhead. Per dienst/product is bepaald hoeveel minuten of uur een medewerker met een aanvraag bezig is.
- In sommige bestanden wordt gerekend met een overheadtarief. In andere bestanden worden indirecte kosten specifiek genoemd.
- Materiaalkosten indien van toepassing
- Omslagrente (werkelijk aan de taken toegerekende rente)
- De compensabele BTW
- Bij de leges voor omgevingsvergunningen zijn de volgende kosten toegerekend: een bijdrage aan de Omgevingsdienst de Vallei (ODDV) die werkzaamheden in het kader van het verlenen van omgevingsvergunningen uitvoert. Aan de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is een bijdrage verschuldigd voor brandweermedewerkers die bij vergunningverlening en handhaving betrokken zijn. Door het Gelders Genootschap worden kosten in rekening gebracht voor welstandbeoordeling van aanvragen voor omgevingsvergunningen. Bron hiervan is het memo van het college aan de raad 'Leges omgevingsvergunningen en kostendekking (18-01-2021). In dit memo is gedetailleerd beschreven welk deel van de kosten doorberekend mag worden in leges.

Kruissubsidiëring in de praktijk

Bij de leges voor omgevingsvergunningen past de gemeente kruissubsidiëring toe. De leges voor eenvoudige verbouwingen door inwoners - bijvoorbeeld een dakkapel - zijn niet kostendekkend. Leges van grote bouwprojecten daarentegen zijn meer dan kostendekkend.

En met een 'vooroverleg' probeert de gemeente de kosten voor inwoners laag te houden. Een vooroverleg kost €100,-. Dat is niet kostendekkend, maar met zo'n vooroverleg kan de gemeente aangeven of de plannen die een inwoner heeft voldoen aan de eisen. Dat voorkomt dat een inwoner een vergunningsaanvraag indient – die bij voorbaat meer geld kost dan een vooroverleg – waarvan blijkt dat die niet voldoet aan gestelde eisen en de inwoner dus geen vergunning krijgt maar toch de leges moet betalen (Bron: raadsvoorstel 2019-052 en interviews).

Hoe is legesberekening en controle daarop intern georganiseerd?

Uit de interviews blijkt dat in Nijkerk de zelfsturende teams verantwoordelijk zijn voor de tariefberekening van de leges die binnen hun team vallen. De adviseur bedrijfsvoering informeert jaarlijks bij de zelfsturende teams of

er aanleiding is om bepaalde tarieven te herberekenen. Als dat niet het geval is, volgt verhoging met een inflatiecorrectie. Er is geen procesbeschrijving of werkinstructie voor het berekenen van tarieven.

Uit het onderzoek blijkt dat de verantwoordelijkheid voor leges niet duidelijk belegd is bij één persoon. Geïnterviewde ambtenaren hebben tijdens het uitvoeren van dit onderzoek wel aangegeven dat de gemeente een procescoördinator heeft die alle gemeentelijke processen in kaart brengt. Inmiddels hebben ambtenaren aan de procescoördinator doorgegeven dat legesberekening voortaan meegenomen moet worden in het overzicht van processen. Dat moet ertoe leiden dat periodiek en gestructureerd de samenstelling en hoogte van de leges wordt gecontroleerd en berekend.

De gemeente maakt bij de tariefberekening gebruik van de Handreiking kostentoerekening leges en tarieven (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2014). In de handreiking staat onder andere beschreven welke directe en indirecte kosten toegekend mogen worden aan leges.

2.4 Voldoet de gemeente aan de regels?

Geen winst maken op groep van leges

De rekenkamercommissie heeft voor dit onderzoek kostprijsberekeningen van tarieven ontvangen van de gemeente. Uit de kostprijsberekeningen blijkt dat de legestarieven vallend onder de titel 'Algemene dienstverlening' niet boven de 100% uitkomen. In dat opzicht voldoet de gemeente aan de regels: de gemeente maakt geen winst op een groep van leges. Maar: een deel van de tarieven is juist bij lange na niet kostendekkend, hoewel de gemeente in de paragraaf lokale heffingen noemt dat met kostprijsdekkende tarieven is gerekend. Op de kostprijsberekening zijn we hierboven in paragraaf 2.3 nader in gegaan.

De tarieven in Nijkerk gaan uit van het principe van maximaal 100% kostendekking, zoals ook het wettelijk voorschrift is. Voorts wordt er jaarlijks een tariefstijging voorgesteld die gelijk is aan de ontwikkeling van lonen en prijzen, de zogeheten inflatiecorrectie. Voor de leges in 2022 is een tariefstijging van 1,4% voorgesteld, om de effecten van loon- en prijsontwikkelingen op te vangen. Dit geldt als uitgangspunt voor de aanpassing van rechten en leges. Behalve waar bijvoorbeeld vanwege kostendekkendheid een andere tariefwijziging wordt voorgesteld. Zo zijn vanwege bezuinigingen in het sociaal domein de leges voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart verhoogd. Daarmee zijn die leges nog niet volledig kostendekkend, maar zijn de kosten voor de gemeente wel gereduceerd (raadsvoorstel voor de vaststelling van de belastingverordeningen 2022, raadsvergadering 25 november 2021).

Inzicht geven in mate van kostendekkendheid

Zoals genoemd moet het college inzicht geven in de mate van kostendekkendheid. Of het college inzicht geeft aan de *raad*, behandelen we in hoofdstuk 4 over informatievoorziening aan de raad. Maar daarnaast moet het college ook inzicht in de onderbouwing van leges kunnen geven aan *inwoners* als zij daarom vragen.

Voor de leges omgevingsvergunningen constateren wij dat die onderbouwing op verzoek van een inwoner gegeven kan worden. Bij elk afzonderlijk bouwproject worden de bijbehorende kosten waarop de lege gebaseerd is uitgesplitst. De rekenkamercommissie heeft onderbouwing van een aantal projecten ontvangen en naar onze mening is die transparant.

De onderbouwingen voor de leges Algemene dienstverlening en diensten vallend onder Europese Dienstenrichtlijn in Excel-sheets die de rekenkamercommissie heeft ontvangen, zijn niet inzichtelijk. De rekenkamercommissie constateert ook dat deze bestanden niet op een centraal punt bewaard worden en niet direct beschikbaar zijn. Ook zijn ze niet allemaal inzichtelijk wat betreft de kostenonderbouwing. Zo is niet altijd duidelijk of indirecte kosten worden toegerekend en zo ja, welke. Soms wordt een overheadbedrag gehanteerd, en soms een overheadbedrag inclusief omslagrente. Er wordt begrijpelijkerwijs een gemiddeld tarief voor overhead gebruikt, maar er is niet omschreven hoe dit tarief is opgebouwd. Er wordt niet gewerkt met één manier om de tarieven te berekenen. Er is geen procesbeschrijving voorhanden. Tot slot dateert een deel van de bestanden uit 2015.

Regels over verantwoording aan de raad getoetst in hoofdstuk 4

Drie van de regels die we in paragraaf 2.2 beschreven, gaan over informatievoorziening aan en de rol van de raad. Of de gemeente daaraan voldoet, beschrijven we in hoofdstuk 4 'Rol gemeenteraad bij legesheffing'. Het gaat om:

- Inzicht geven in de mate van kostendekkendheid
- Verantwoording afleggen in paragraaf lokale heffingen (voldoen aan het BBV)
- Financiële verordening en legesverordening vaststellen en bekendmaken

3. Financieel inzicht

In dit hoofdstuk komt de beantwoording van de volgende deelvragen aan bod:

- Hoe hebben de legestarieven zich ontwikkeld in de jaren 2018-2021?
- Hoe hoog zijn de tarieven voor leges in Nijkerk vergeleken met referentiegemeenten?
- In hoeverre heeft de gemeente het risico in beeld van inkomstenderving bij de leges als gevolg van de invoering van de Omgevingswet in 2022?

3.1 Ontwikkeling Nijkerkse legestarieven 2018-2021

De gemeente berekent de kostprijzen van leges niet jaarlijks, maar met name als daar aanleiding voor is of als het onderdeel vormt van een beleidscyclus. Er vindt doorgaans alleen een inflatiecorrectie plaats op de prijs van het voorgaande jaar. Redenen die daarvoor in de interviews genoemd zijn: sommige leges genereren weinig opbrengsten en krijgen daarom geen prioriteit; en er is geen regie op dit onderwerp, de gemeentelijke organisatie werkt met zelfsturende teams en die moeten zelf het initiatief hiertoe nemen; herberekening vindt plaats als er aanleiding voor is (zie voorbeelden in volgende alinea's). Het risico hiervan is dat tarieven na een aantal jaar niet meer aansluiten bij de daadwerkelijk gemaakte kosten.

Herberekening van tarieven vindt nu met name plaats als daar een aanleiding voor is. Zo zijn leges Algemene dienstverlening voor de laatste keer berekend toen de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording veranderden. Uit de gegevens van de gemeente blijkt dat dat in 2017 leidde tot herberekening van de leges voor bestemmingsplannen, burgerzaken, evenementen/drank horecawet.

In 2019 was er aanleiding om de tarieven voor het aanleggen of wijzigen van kabels en leidingen te herberekenen. Er kwamen veel aanvragen hiervoor en dat leverde voor de gemeente meer werkzaamheden op dan verwacht. Toen de werkzaamheden goed doorberekend werden, bleken de tarieven niet overeen te komen met de kosten. Vervolgens heeft de raad besloten om de tarieven te verhogen (Bron: ambtelijke toelichting op kostprijsberekeningen, 21-10-2021, raadsvoorstel 2020-041 en interviews).

In 2019 was er ook aanleiding om de tarieven voor leges omgevingsvergunningen te verhogen. Ook daar bleken de tarieven niet overeen te komen met de gemaakte kosten (Bron: raadsvoorstel 2019-052 en interviews). En in 2020 zijn de tarieven voor omgevingsvergunningen opnieuw verhoogd. Daardoor is de mate van kostendekkendheid omgevingsvergunningen gestegen van 74% naar 83% (Bron: Raadsvoorstel 2020-075, 12-11-2020).

Afgezien van bovengenoemde herberekeningen blijkt dat de tarieven in de Legesverordening in 2018-2021 slechts licht stijgen door de inflatiecorrectie. Voor rijbewijzen, paspoorten en identiteitskaarten hanteert Nijkerk het landelijk wettelijk maximumbedrag. Ook de leges voor diensten vallen onder de Europese Dienstenrichtlijn (vergunningen voor o.a. horeca, evenementen, prostitutiebedrijven) zijn alleen gestegen door een inflatiecorrectie.

3.2 Nijkerkse tarieven vergeleken met andere gemeenten

In deze paragraaf vergelijken we de tarieven met andere gemeenten.

Daarnaast is het relevant om te weten welke informatie over leges raadsleden uit andere gemeenten ontvangen via begroting en jaarstukken: in bijlage 4 geven we een overzicht van de informatie die de BNLP-gemeenteraden krijgen via begroting en jaarstukken, te weten Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Putten.

Referentiegemeenten

De gemeenten waarvan we de tarieven vergeleken hebben, zijn:

- Bunschoten, Leusden en Putten, vanwege het samenwerkingsverband BNLP-gemeenten, waar Nijkerk aan deelneemt;
- Soest, Dronten, Harderwijk en De Bilt, vanwege een ongeveer gelijk inwonertal;
- De 'duurste' en 'goedkoopste' gemeente. Welke gemeente dat is, verschilt per lege. Ook hebben we gekeken naar de gemiddelde kosten in Nederland.

Tarieven vergeleken via het COELO

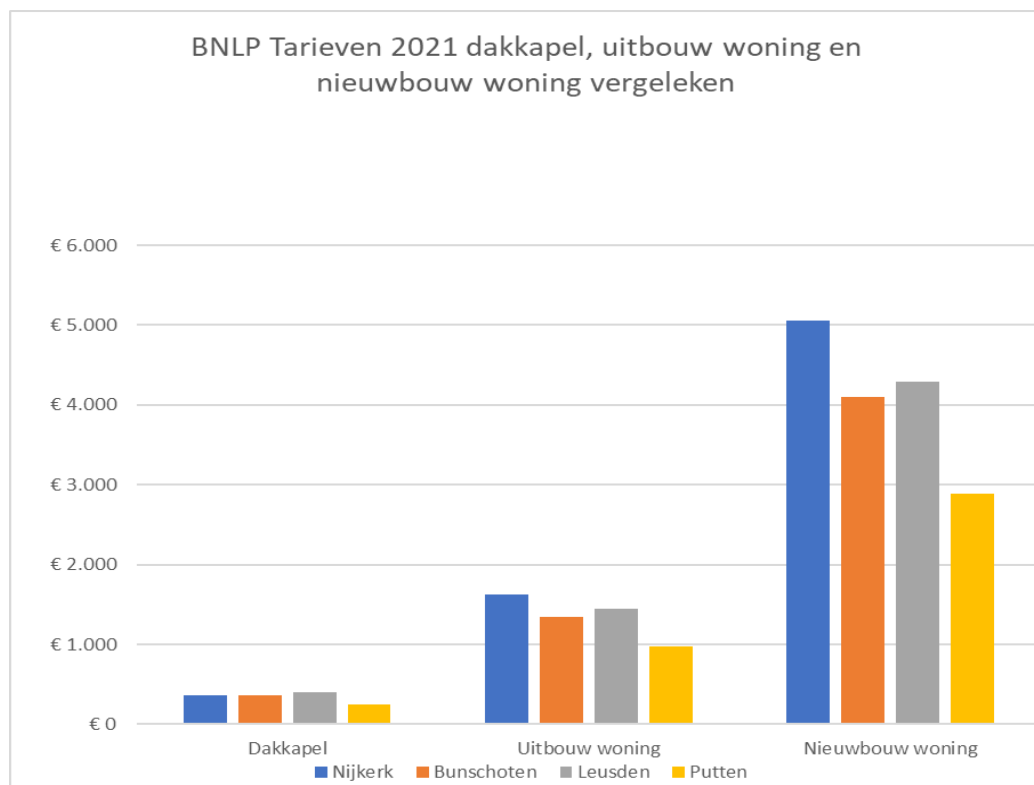
Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen is het kennisinstituut op het gebied van lokale en regionale lasten. Via het COELO zijn lokale lasten van gemeenten met elkaar te vergelijken. We hebben de volgende leges vergeleken: uittreksel Basisregistratie Personen (BRP), aanvragen paspoort, aanvragen identiteitskaart, aanvragen rijbewijs. Voor het aanvragen van het paspoort, de identiteitskaart en het rijbewijs hanteren de meeste gemeenten (meer dan 300) het landelijk wettelijk maximum. Ook Nijkerk en de gekozen referentiegemeenten hanteren het wettelijk maximum.

Alleen voor een uittreksel uit het BRP zijn er wat verschillen tussen de gemeenten te zien. Van de geselecteerde gemeenten hanteert Nijkerk, samen met Harderwijk, het laagste tarief.

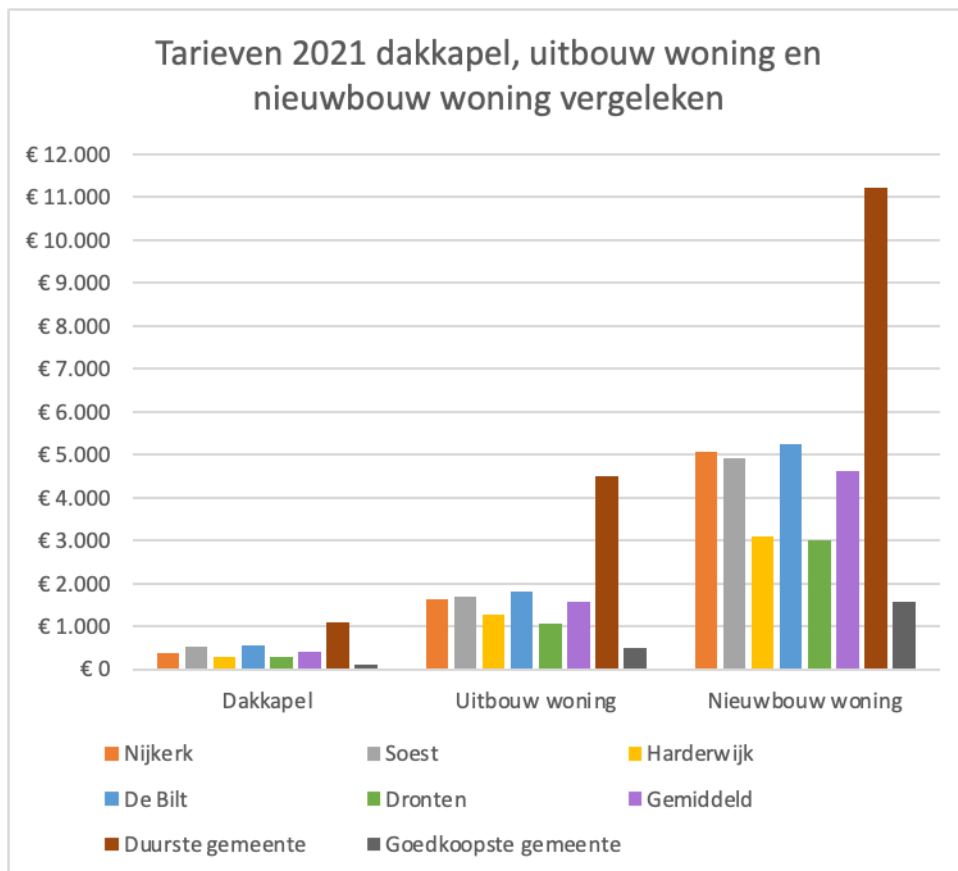
Voor de omgevingsvergunningen hebben we drie tarieven met elkaar vergeleken: dakkapel, uitbouw woning en nieuwbouw woning. In de meeste gevallen zijn de kosten voor een vergunning gekoppeld aan de bouwkosten. Het COELO hanteert de volgende gemiddelden:

- Een dakkapel waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, en van bouwkosten ter hoogte van €11.300,- ex btw.
- De kosten voor een vergunningsplichtige uitbouw van een woning met bouwkosten van €50.600 ex btw.
- Een vergunning voor de bouw van een woning met bouwkosten van €158.000 ex btw.

Het resultaat is weergegeven in onderstaande grafieken. Daaruit blijkt dat - vergeleken met de BNLP-gemeenten - Nijkerk de hoogste tarieven hanteert voor een uitbouw en voor nieuwbouw. Vergeleken met de andere referentiegemeenten en het gemiddelde van Nederland, hanteert Nijkerk gemiddelde tarieven.

Grafiek 3.1 Tarieven 2021 dakkapel, uitbouw woning en nieuwbouw woning vergeleken van de BNLP-gemeenten. Bron: [Atlas Gemeenten 2021 - COELO](#) (geraadpleegd op 30-09-2021).

Grafiek 3.2. Tarieven 2021 dakkapel, uitbouw woning en nieuwbouw woning vergeleken, van overige referentiegemeenten. Bron: [Atlas Gemeenten 2021 - COELO](#) (geraadpleegd op 30-09-2021).

Leges vallend onder de Europese dienstverlening (bijvoorbeeld horeca, evenement) hebben we niet kunnen vergelijken via het COELO.

3.3 Effecten Omgevingswet op inkomsten uit legesheffing in beeld?

Achtergrond Omgevingswet en relatie met leges

Bij het uitvoeren van een onderzoek naar leges, stippen we ook de invoering aan van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (Wkb), omdat die mogelijk een groot negatief effect gaan hebben op de inkomsten uit bouwleges. Die zullen grote veranderingen voor gemeenten met zich meebrengen, ook op het gebied van vergunningaanvragen en de legesverordening. De verwachting is nu dat de Omgevingswet op 1 oktober 2022 of 1 januari 2023 in werking treedt.

Onder de Omgevingswet ontstaat de mogelijkheid om behalve voor bepaalde bouwkosten ook voor milieuvergunningen leges te heffen. Vroeger bestond die mogelijkheid ook, maar dat werd in 1998 afgeschaft (Staatsblad 1998, nr. 585). Het feit dat gemeenten vanaf de Omgevingswet weer milieuleges kunnen heffen, kan

tot (kostendekkende) inkomstenverhoging leiden. Tegelijkertijd is de verwachting dat voor bouwactiviteiten meer zaken als vergunningvrij worden aangemerkt. Dat kan tot inkomstenverlaging leiden. Tevens speelt daarbij de Wet Kwaliteitsborging een rol. Die bepaalt dat private partijen - in plaats van de gemeente - beoordelen in hoeverre een aanvraag aan de bouwwetgeving voldoet. Dat heeft tot resultaat dat de gemeente en de Omgevingsdienst De Vallei (OddV) minder taken hebben en dus minder kosten maken. Het betekent ook dat de gemeente hierover geen leges meer kan heffen en dus minder inkomsten heeft. Samen met de effecten van keuzes voor de uitvoering van de Omgevingswet (bijvoorbeeld meer initiatieven als vergunningvrij aanmerken), maken deze aspecten het noodzakelijk dat de huidige legesverordeningen herzien moeten worden (Bron: Rekenkamerbrief Voorbereiding invoering Omgevingswet, p. 12, Rekenkamer Nijmegen, 30-04-2020).

Hoe bereidt Nijkerk zich voor op de effecten van de Omgevingswet op legesheffing?

In dit onderzoek zijn we nagegaan hoe de gemeente Nijkerk zich voorbereidt op de invoering van de Omgevingswet en de Wkb.

De OddV verzorgt de vergunningverlening voor de gemeente Nijkerk. De OddV doet dat ook voor de gemeenten Barneveld, Ede, Scherpenzeel en Wageningen. De gemeente Nijkerk benoemt als beleidsrisico voor de OddV dat de gemeente mogelijk vanaf het moment waarop de Omgevingswet in werking treedt lagere legesopbrengsten ontvangt door de invoering van de Omgevingswet en van de Wet kwaliteitsborging (Bron: Jaarstukken 2020, p. 86). De lagere inkomsten zijn een risico voor de gemeente en daarmee ook voor de OddV die taken op dit terrein uitvoert voor de gemeente.

Uit de interviews blijkt dat de gemeente zich, samen met de OddV, voorbereidt op de effecten van de Omgevingswet op de legesheffing. Dat gebeurt via de werkgroep 'legesderving Omgevingswet'. De OddV brengt in kaart welke werkzaamheden zij op dit moment uitvoert voor vergunningverlening; welke werkzaamheden verdwijnen door de Omgevingswet, en welke werkzaamheden blijven of erbij komen door de Omgevingswet. De gemeente zet de effecten daarvan op een rij en de gemeenteraad ontvangt voorafgaand aan de invoering van de nieuwe wet een wijziging van de Legesverordening waarin rekening is gehouden met alle wijzigingen die met de Omgevingswet samenhangen en die het innen van leges direct beïnvloeden.

Toen de raad in 2021 de belastingverordeningen vaststelde, werd ook rekening gehouden met de verandering in legestarieven vanwege de ophanden zijnde Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging, die toen naar verwachting nog ingevoerd zou worden op 1 juli 2022 (Raadsvoorstel 2021-059, 25-11-2021). Inmiddels is dat uitgesteld. In het raadsvoorstel gaf de gemeente aan dat de legesverordening per 1 juli 2022 aangepast zou worden. Een ambtelijke werkgroep treft voorbereidingen voor een ingrijpende wijziging in de tarieventabel van de Legesverordening als gevolg van alle wijzigingen die met de Omgevingswet samenhangen en die het innen van leges direct beïnvloeden. Voor het eerste halfjaar van 2022 zou de methodiek ongewijzigd blijven. Als gevolg van het uitstel van de invoering van de Omgevingswet blijft de methodiek geheel 2022 nu ongewijzigd.

4. Rol gemeenteraad bij legesheffing

Hieronder gaan we in op de twee deelvragen over de rol van de raad:

- Wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de tariefberekeningen en kostendekkendheid van de leges en zo ja, hoe?
- Welke sturings- en controlemogelijkheden heeft de gemeenteraad op de legestarieven?

4.1 Informatievoorziening en de controlerende rol van de raad

In deze paragraaf beschrijven we welke informatie de raad over de legestarieven ontvangt. En of de raad daarmee kan controleren hoe de legestarieven berekend worden en hoe de kostendekkendheid is.

De begroting en jaarstukken van de gemeente hebben een paragraaf 'lokale heffingen'. In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven wat de paragraaf lokale heffingen in elk geval aan informatie moet bevatten. In de tabel hieronder beschrijven we links de voorschriften uit het BBV en rechts de uitwerking daarvan in de Nijkerkse paragraaf lokale heffingen in jaarstukken en begroting.

Voorschrift uit BBV, artikel 10, 2019	Nijkerkse paragraaf lokale heffingen in jaarstukken en begroting. De volledige relevante tekstpassages, ook van de financiële verordening, zijn opgenomen in bijlage 3
Voorgeschreven is dat de paragraaf lokale heffingen in de begroting en de jaarstukken ten minste bevat:	
• De geraamde en werkelijke inkomsten	• Voor het geheel van leges wordt het totaalbedrag van de geraamde inkomsten weergegeven in de begroting; en de werkelijke inkomsten in de jaarstukken.
• Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen	• Er is beschreven dat met kostprijsdekkende tarieven gerekend wordt. • Er wordt beschreven dat de systematiek van toerekenen van kosten wordt uitgevoerd conform de Financiële Verordening en de belastingverordeningen. • Artikel 12 van de Financiële verordening zegt over kostprijsberekening: - er wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten alleen die indirecte kosten

	meegenomen die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verleende diensten. - Bij de directe kosten, bedoeld in het eerste lid, worden meegenomen de rente en afschrijvingslasten van de in gebruik zijnde activa, de overheadkosten, en voor leges en retributies de compensabele BTW. - Bij de bepaling van de kostprijs worden meegenomen de bijdragen aan en van reserves. Dit heeft de rekenkamercommissie overigens niet gezien in de ontvangen kostprijsberekeningen. • Het college doet de raad jaarlijks voorafgaand aan het begrotingsjaar een voorstel voor de hoogte van de gemeentelijke tarieven voor de leges. Het college legt bij een tussentijdse wijziging van prijzen vooraf een besluit voor aan de raad (art. 14 Financiële verordening). • Art. 16 Financiële verordening stelt: 'Bij de begroting en de jaarstukken neemt het college in de paragraaf lokale heffingen, naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 10 van het BBV, in ieder geval de kostentoerekening op van de geraamde rente- en overheadkosten aan de rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht.' De rekenkamercommissie constateert dat dit niet in de jaarstukken 2020 in beeld is gebracht. Ambtelijk is aangegeven dat dit artikel in 2019 nieuw in de verordening kwam, en dat kostentoerekening in de Jaarstukken 2021 meegenomen zal worden.
• Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen	• Verschillende belastingen worden benoemd. • 'Leges' worden niet verder uitgesplitst of benoemd. • In de jaarstukken is niet inzichtelijk en transparant gemaakt hoe hoog de kostendekkendheid van de leges daadwerkelijk is. Er is alleen een totaalbedrag

aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd	aan inkomsten leges opgenomen. • Er is geen informatie over hoe bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. • De uitgangspunten: maximaal 100 % kostendekkendheid wordt als uitgangspunt genoemd en jaarlijkse verhoging vanwege inflatiecorrectie. Voor overige uitgangspunten verwijzen de begroting en jaarstukken naar de Financiële verordening.
---	---

Inzicht geven in mate van kostendekkendheid

Zoals genoemd moet het college inzicht geven in de mate van kostendekkendheid. In de paragraaf Lokale heffingen van de jaarstukken en begroting wordt daar niet aan voldaan. Er wordt geen percentage kostendekkendheid genoemd, noch voor de totale groep leges, noch voor een uitsplitsing daarvan (bijvoorbeeld leges Algemene dienstverlening, leges omgevingsvergunningen, leges vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn). Daardoor heeft de raad geen inzicht in de mate van kostendekkendheid van de tarieven.

Per gemeente verschilt het welke informatie er in de paragraaf lokale heffingen in de jaarstukken en begroting is opgenomen. Voor dit onderzoek hebben we de BNLP-gemeenten vergeleken: Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Putten. In bijlage 4 hebben we van de BNLP-gemeenten de relevante tekstpassages opgenomen uit de paragraaf lokale heffingen uit begroting/jaarstukken. En ook relevante artikelen uit de financiële verordening van deze gemeenten. Om een indruk te geven van de informatie die andere raden krijgen.

Informatie naar de raad bij verandering van tarieven

Bij een voorgestelde tariefsverhoging geeft het college een onderbouwing aan de raad. De raad neemt daarover vervolgens het besluit. Dit is bijvoorbeeld gebeurd bij de verhoging van leges voor kabels en leidingen in 2020 (raadsvoorstel 2020-041). En bij de verhoging van de leges voor omgevingsvergunningen in 2019 (raadsvoorstel 2019-052) en in 2020 (raadsvoorstel 2020-075). De onderbouwing was dat de leges meer in balans gebracht zijn met de kosten voor de feitelijk uit te voeren werkzaamheden. De mate van kostendekkendheid werd daardoor verhoogd.

Behoefte vanuit de raad, om te kunnen controleren

Uit het gesprek met enkele raadsleden blijkt dat zij het belangrijk vinden om in begroting en jaarstukken meer tekst en uitleg te krijgen over de opbouw van leges: welke kosten worden toegerekend aan leges? Die informatie heeft de raad nodig om te kunnen controleren of de tariefberekeningen juist zijn. Ook als het college voorstelt tarieven te verhogen – of te verlagen – wensen de geïnterviewden meer onderbouwing te krijgen dan nu het geval is.

De rol van de accountant bij het controleren van legesberekeningen door gemeenten is beperkt. De accountant kijkt of er een kans op materiële afwijking kan ontstaan. Dat betekent dat gekeken wordt naar de financiële omvang van de transacties. Bij leges gaat het wel om veel transacties maar dat zijn vooral kleine transacties met geringe financiële omvang en de accountant heeft daaruit geconcludeerd dat er geen risico is op materiële afwijking: er zou wel heel veel fouten moeten gaan met die kleine transacties voordat er sprake zou zijn van een materiële afwijking. Daarom heeft de accountant de juistheid of rechtmatigheid van de tariefberekeningen niet meegenomen in de controle (Bron: interviews).

Het stellen van raadsvragen

Tot slot, een mogelijkheid die de raad heeft om te sturen, is het stellen van vragen aan het college. De raad heeft dat een aantal keer gedaan, bijvoorbeeld over de kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunningen, de verhoging van de tarieven voor paspoorten en over de verhoging van de begraafrechten (NB: begraafrechten vallen buiten de scope van dit onderzoek).

4.2 Sturingsmogelijkheden van de raad

De controlerende rol van de raad kwam aan bod in de vorige paragraaf over de informatievoorziening aan de raad. Nu gaan we in op de kaderstellende rol.

Vaststellen Financiële Verordening

De raad heeft in 2019 de Financiële Verordening vastgesteld, met daarin regels omtrent financieel beleid, beheer en inrichting van de financiële organisatie. De artikelen 12, 14 en 16 hebben betrekking op de kostprijsberekening van leges. Deze artikelen hebben we hierboven toegelicht in het schema in paragraaf 4.1.

Jaarlijks vaststellen en bekendmaken Legesverordening

Om als gemeente leges te kunnen heffen, dient de raad daartoe een verordening vast te stellen en bekend te maken. Dat doet de raad van Nijkerk jaarlijks om de tarieven bij te stellen met onder andere de inflatiecorrectie. De Legesverordening gaat in op de producten en diensten waar de gemeente leges voor heft en de tarieven die ervoor gelden.

In het raadsvoorstel bij de jaarlijkse vaststelling van de belastingverordeningen is opgenomen dat het uitgangspunt van berekening maximaal 100% kostendekkendheid is en dat de tarieven verhoogd worden vanwege inflatiecorrectie. Uit interviews blijkt dat de raad wil dat de gemeente streeft naar 100% kostendekkendheid. Daar ligt echter geen raadsbesluit aan ten grondslag: dit is gegroeid vanuit het verleden. In de paragraaf lokale heffingen staat dat gerekend wordt met kostprijsdekkende tarieven.

Doordat in de paragraaf lokale heffingen geen percentage van daadwerkelijke kostendekkendheid opgenomen is, krijgt de raad daar geen informatie over waarmee hij zou kunnen sturen op tarieven. Raadsleden hebben behoefte aan meer tekst en uitleg over kostenonderbouwing en mate van kostendekkendheid (Bron: jaarstukken 2016, 2017, 2018, 2019 en 2020 en interviews).

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Conclusies beleid en regelgeving

In dit onderzoek toetsten we een aantal regels waar de gemeente aan moet voldoen als het gaat om legesheffing. De rekenkamercommissie heeft geconstateerd dat de gemeente voldoet aan de regel om geen winst te maken op leges. Uit tariefberekeningen blijkt dat de gemeente voldoet aan de norm om maximaal 100 % kostendekkend te werken. Maar er zijn wel leges die (ver) onder de 100 % blijven. Een laag kostendeckingspercentage komt niet overeen met de uitspraak in de paragraaf lokale heffingen dat gerekend wordt met kostprijsdekkende tarieven.

Uit de informatie die we gekregen hebben, blijkt dat de gemeente op een correcte manier omgaat met kruissubsidiëring.

Leges voor omgevingsvergunningen hebben binnen de organisatie prioriteit: die zijn in 2019 en 2020 aangepast, onder andere om een hogere dekkingsgraad tot stand te brengen. Maar de leges voor Algemene dienstverlening en voor diensten vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn zijn voor het laatst berekend in 2017 en worden sindsdien met inflatiecorrectie verhoogd. Deze leges zijn niet aangepast aan ontwikkelingen.

Weinig regie op tariefberekeningen

Het college heeft de verplichting om tariefberekeningen inzichtelijk te maken voor de raad, maar ook desgewenst voor inwoners. De tariefberekeningen die de rekenkamercommissie heeft ontvangen, zijn over het algemeen niet inzichtelijk en er wordt niet gewerkt met één manier om de tarieven te berekenen. Regie op het actualiseren van de tarieven ontbreekt, waardoor er niet met regelmaat wordt bekeken of de tarieven nog actueel zijn. Leges worden doorgaans alleen herberekend en gecontroleerd als daar een aanleiding voor is. Het ontbreken van regelmatige herberekening kan het ertoe leiden dat tarieven na een aantal jaar niet meer aansluiten bij de kostprijs.

Hieronder bij de 'bevindingen rol van de raad' gaan we in op de vraag of Nijkerk voldoet aan regelgeving die voortkomt uit het Besluit Begroting en Verantwoording: het afleggen van verantwoording aan de raad.

Conclusies financieel inzicht

Ontwikkeling Nijkerkse tarieven 2018-2021: tarieven stijgen nauwelijks

De tarieven voor leges Algemene dienstverlening ('burgerzaken') en voor diensten vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn laten in de periode 2018-2021 alleen een lichte stijging zien die wordt veroorzaakt door de standaard inflatiecorrectie.

Bij de leges omgevingsvergunningen is in 2021 een stijging te zien, voortvloeiend uit het raadsbesluit om de tarieven te verhogen en daarmee een grotere mate van kostendekkendheid te bereiken.

Nijkerkse tarieven vergeleken met andere gemeenten

Uit de vergelijking van de leges Algemene dienstverlening ('burgerzaken') blijkt dat de tarieven die Nijkerk hanteert niet afwijken van de referentiegemeenten.

Voor de omgevingsvergunningen hebben we de leges voor een dakkapel, uitbouw en nieuwbouwwoning vergeleken. Van de BNLP-gemeenten hanteert Nijkerk de hoogste tarieven voor een uitbouw en nieuwbouw. Vergeleken met de andere referentiegemeenten en het gemiddelde van Nederland, hanteert Nijkerk gemiddelde tarieven.

Leges vallend onder de Europese Dienstverlening (bijvoorbeeld horeca, evenement) zijn via het COELO niet te vergelijken met andere gemeenten.

Goede voorbereiding op gevolgen Omgevingswet voor legesheffing

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente zich, zich samen met de OddV, voorbereidt op de effecten van de Omgevingswet op de legesheffing. De gemeenteraad ontvangt informatie over mogelijke effecten van de Omgevingswet op de legesheffing, voor zover dat al bekend is. Via de werkgroep 'legesderiving Omgevingswet' bereidt de gemeente Nijkerk zich, samen met de OddV, voor op de specifieke vraag hoe de legesheffing verandert als de Omgevingswet in werking treedt. Zodat de gemeenteraad op tijd de wijziging in de Legesverordening, voortvloeiend uit de Omgevingswet, kan vaststellen.

Conclusies rol van de raad

Beperkte informatievoorziening aan de raad

Raadsleden kunnen uit de paragraaf lokale heffingen in de jaarstukken en begrotingen niet goed opmaken hoe de kostprijzen berekend worden. Er is geen informatie over hoe bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden, en ook geen inzicht in de mate van kostendekkendheid. In die zin voldoet dat niet aan het BBV. De financiële verordening van de gemeente geeft wel enig inzicht in welke posten meegenomen worden bij de berekening van de kostprijzen.

Informatie over de daadwerkelijke mate van kostendekkendheid van leges is niet in de jaarstukken opgenomen, ook niet op het niveau van groepen leges (bijv. burgerzaken of omgevingsvergunningen). Dat draagt niet bij aan het inzichtelijk maken voor de raad.

De raadsleden die we hebben gesproken, hebben behoefte aan meer tekst en uitleg in de begroting en jaarstukken over de kostenonderbouwing van leges en over de mate van kostendekkendheid.

Sturing door raad lastig vanwege gebrek aan inzicht in kostendekkendheid

Via het jaarlijks vaststellen en bekendmaken van de Legesverordening en Financiële verordening bepaalt de raad de kaders voor de tariefberekeningen van leges. Ook tussentijdse tariefswijzigingen worden vastgesteld door de raad. Er is echter geen raadsbesluit genomen waarin het streven naar volledige kostendekkendheid is vastgelegd. Doordat in de jaarstukken geen mate van kostendekkendheid opgenomen wordt, heeft de raad daar geen inzicht in en kan er zodoende ook niet op sturen.

5.2 Aanbevelingen

Op grond van bovenstaande conclusies doet de rekenkamercommissie de volgende vier aanbevelingen:

1. Uit het onderzoek blijkt dat de respondenten het belangrijk vinden dat er naar 100% kostendekkendheid van de leges gestreefd moet worden. Daar ligt echter geen raadsbesluit aan ten grondslag en in de praktijk is een aantal leges lang niet kostendekkend. De rekenkamercommissie beveelt de gemeenteraad aan om zich in een besluit uit te spreken over de mate van kostendekkendheid die de gemeente moet nastreven. En om vervolgens het college opdracht te geven om de leges daarop te herijken. Bij het herijken gaat het met name om de leges Algemene dienstverlening en diensten vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn. Voor de leges waar de aanstaande Omgevingswet invloed op heeft, heeft het college al nieuwe berekeningen in voorbereiding.
2. De rekenkamercommissie raadt de gemeenteraad aan om er bij het college op aan te dringen dat er meer aandacht moet komen voor het met regelmaat actualiseren van tarieven voor de leges uit de Legesverordening. Zodat de tarieven aansluiten bij de actuele kostprijs. Het is daarbij belangrijk dat de gebruikte bestanden voor tariefopbouw inzichtelijk zijn. Het helpt als er een procesbeschrijving voorhanden is en omschrijvingen van waar bijvoorbeeld 'overhead' en 'indirecte kosten' uit bestaan.
3. In informatie aan de raad in de paragraaf lokale heffingen van de begroting en jaarstukken is meer tekst en uitleg nodig over de kostenonderbouwing van de leges. En als tariefstijgingen nodig zijn, dan moet dat goed onderbouwd voorgelegd worden aan de raad. Een rekenvoorbeeld kan daarbij verhelderend werken. Dit vergroot het vertrouwen van de raad in de juiste toerekening van de kosten en komt tegemoet aan de wettelijke eis van transparantie.
4. In de paragraaf lokale heffingen van de begroting en jaarstukken zou de mate / het percentage van kostendekkendheid van de leges opgenomen moeten worden. Dat inzicht hoeft niet per tarief gegeven te worden, maar kan op geaggregeerd niveau (bijvoorbeeld voor de groep leges burgerzaken, of leges omgevingsvergunningen). Dat leidt tot meer inzicht voor de raadsleden en de mogelijkheid tot bijsturing.

In BNLP-verband is er – wat betreft aanbeveling 4 – een aantal voorbeelden waar Nijkerk zijn voordeel mee kan doen. We laten hier voorbeelden zien van drie gemeenten¹:

A. Bunschoten

In de programmabegroting staat een eenvoudige tabel met de percentages kostendekkendheid van leges van het huidige jaar en het komende jaar. Het laat snel zien hoe hoog de kostendekkendheid is van de leges.

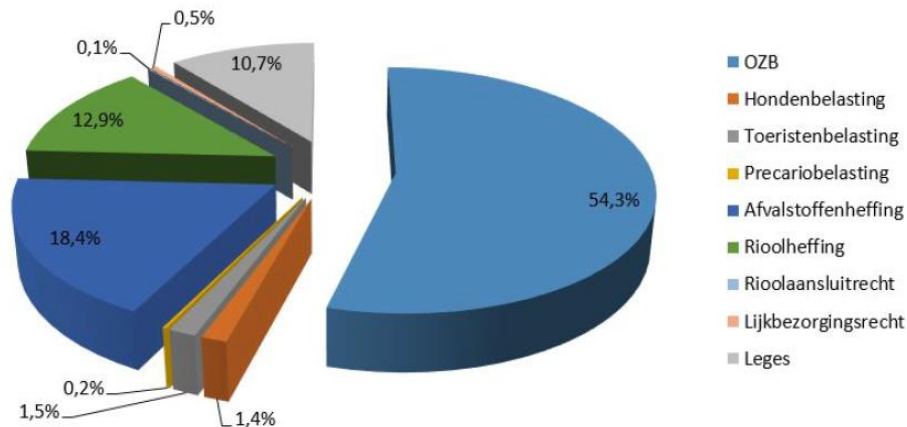
Overzicht kostendekking leges 2020 en 2021:

Heffingen	Begroting 2020	Begroting 2021
Leges algemene dienstverlening (titel 1 Legesverordening)	86%	78%
Leges omgevingsvergunning (titel 2 Legesverordening)	96%	95%
Leges vallend onder Europese Dienstenrichtlijn (titel 3 Legesverordening)	100%	100%

B. Leusden

In een ‘taartdiagram’ in de jaarstukken staat de procentuele verdeling van de opbrengsten van lokale heffingen. Dat geeft snel inzicht in welke belastingen, heffingen en leges de meeste opbrengsten genereren.

Procentuele verdeling
opbrengst lokale heffingen

C. Putten

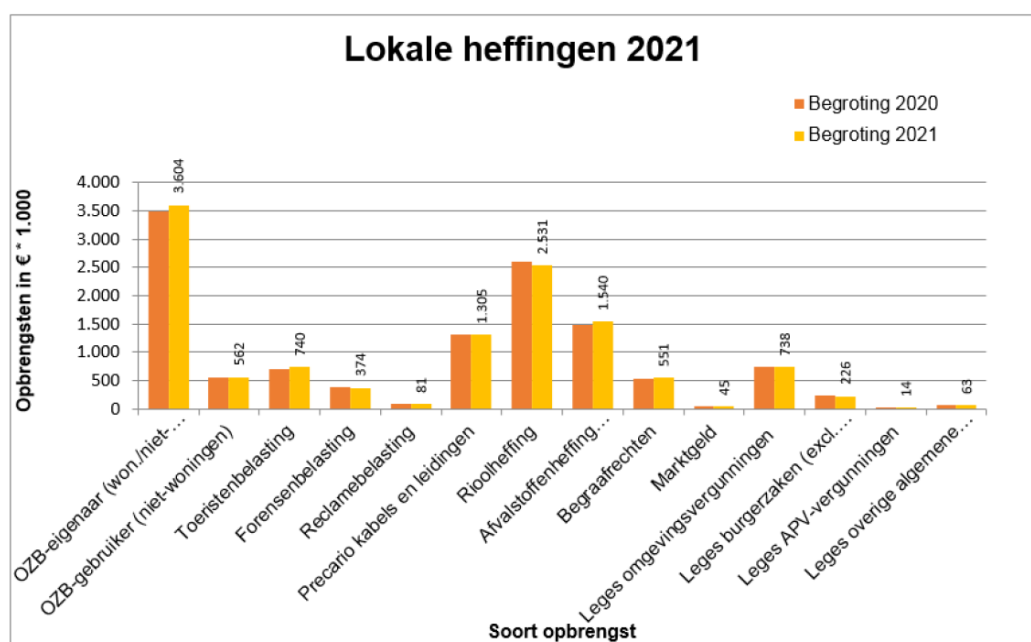
In een tabel in de jaarstukken staat kort de kostendekkendheid van de leges:

¹ Noot rekenkamercommissie: in onderstaande voorbeelden gaat het erom te laten zien hoe gemeenten op verschillende manieren over *de leges* rapporteren. Rapportage over afvalstoffenheffing, rioolheffing en begraafrechten e.a. valt buiten de scope van dit onderzoek. Zie voor het complete overzicht bijlage 4.

Berekening van kostendeckendheid:	Omgevingsvergunningen	Burgerzaken	APV
Kosten taakveld(en), incl (omslag)rente	423	458	75
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen			
Netto kosten taakveld	423	458	75
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead incl. (omslag) rente	208	210	52
BTW	-		
Totale kosten	631	668	127
Opbrengst heffingen/rechten	774-	333-	24-
Dekkingspercentage	123%	50%	19%

Bedragen * € 1.000

En in de programmabegroting heeft de gemeente Putten een staafdiagram opgenomen met de begrote opbrengsten uit het huidige en komende jaar met elkaar vergeleken. Daarin zijn de leges uitgesplitst in vier soorten.

6. Bestuurlijke reactie van het college en nawoord rekenkamercommissie

6.1 Bestuurlijke reactie

Uw brief van	uw conceptrapportage legesonderzoek Nijkerk	Ons kenmerk	1270350
Uw kenmerk		Bijlage	
Datum	28 april 2022	Behandeld door	G.D. Dangremond
Onderwerp	Concept eindrapportage Rekenkamer naar kostendekkendheid leges	Team	Financiën

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Aanleiding

Uw Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van de leges in Nijkerk. In deze brief geven wij graag onze reactie op de onderzoeksresultaten.

Ons college heeft uw concept-eindrapportage "Leges in Nijkerk; wie betaalt de rekening" met belangstelling gelezen. We zijn blij met dit uitgebreide- en zorgvuldig opgestelde rapport.

We herkennen ons in de conclusies die getrokken worden én in de aanbevelingen.

Conclusies van de rekenkamer (samenvatting par 5.1 van de rapportage)

- Niet alle leges die in aan de burger in rekening worden gebracht zijn 100% kostendekkend;
- Inzichtelijkheid tariefsheffing is voor de raad beperkt;
- Regie op de legesheffing ontbreekt waardoor er niet met regelmaat wordt gezien of de tarieven nog actueel zijn, aansluiting bij de kostprijs kan vervagen;
- Voldoen aan de BBV (financiële verordening) i.h.k.v. afleggen verantwoording aan de raad; benoemen percentages kostendekkendheid en opzet kostenopbouw;
- Er is geen raadsbesluit genomen waarin het streven naar volledige kostendekkendheid is vastgelegd.

Reactie college tav de conclusies:

We onderschrijven de conclusies van de rekenkamer en zullen in onze bedrijfsvoering de aanbevelingen ter harte nemen (zie hierna). Uitwerking hiervan zal plaatsvinden in de geplande budgetcyclusproducten. 100% kostendekkendheid wordt jaarlijks toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

Reactie college op de aanbevelingen:

Op grond van bovenstaande conclusies doet de rekenkamercommissie de volgende vier aanbevelingen:

1. Uit het onderzoek blijkt dat de respondenten het belangrijk vinden dat er naar 100% kostendekkendheid van de leges gestreefd moet worden. Daar ligt echter geen raadsbesluit aan ten grondslag en in de praktijk is een aantal leges lang niet kostendekkend.
De rekenkamercommissie beveelt de gemeenteraad aan om zich in een besluit uit te spreken over de mate van kostendekkendheid die de gemeente moet nastreven. En om vervolgens het college opdracht te geven om de leges daarop te herijken. Bij het herijken gaat het met name om de leges Algemene dienstverlening en diensten vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn. Voor de leges waar de aanstaande Omgevingswet invloed op heeft, heeft het college al nieuwe berekeningen in voorbereiding.

Reactie college:

100% kostendekkendheid is volgens rijksregelgeving een maximum. Meer mag niet minder mag wel. Uit oogpunt van redelijke kostendekking kan dus van een 100% kostendekkendheid (bewust) worden afgeweken. Voorbeeld; vooroverleg leges omgevingsvergunning € 100 is niet kostendekkend maar wel servicegericht richting de burger. Is een plan niet haalbaar dan is de burger maar € 100 kwijt i.p.v. de totale leges over de bouwsom bij een reguliere aanvraag, zonder vooroverleg.

Evenwel geldt ook dat de hoogte van sommige leges in het verleden zijn vastgesteld en in de loop van de jaren zijn geïndexeerd, zonder een expliciet bestuurlijke keuze voor welke 100% kostendekkendheid wordt nagestreeft en voor welke niet. Het college is voorstander van het hanteren en ook formaliseren van het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. Echter is dat niet altijd wenselijk of redelijk bij elk product of dienst. Het college zal een voorstel voorbereiden waarin deze beleidslijn wordt vastgesteld door de raad. Tevens zal de regie centraal vanuit de organisatie worden uitgeoefend.

2. De rekenkamercommissie raadt de gemeenteraad aan om er bij het college op aan te dringen dat er meer aandacht moet komen voor het met regelmaat actualiseren van tarieven voor de leges uit de Legesverordening. Zodat de tarieven aansluiten bij de actuele kostprijs. Het is daarbij belangrijk dat de gebruikte bestanden voor tariefopbouw inzichtelijk zijn. Het helpt als er een procesbeschrijving voorhanden is en omschrijvingen van waar bijvoorbeeld 'overhead' en 'indirecte kosten' uit bestaan.

Reactie college:

De noodzaak van een heldere procesbeschrijving delen we, net als het vergroten van de inzichtelijkheid van de tarieven incl. overhead en directe kosten.

De leges worden jaarlijks geïndexeerd met het door de raad in de voorjaarsnota vastgesteld percentage. Dit maakt dat de leges "waardevast" blijven. Door verandering van beleid is het mogelijk dat de grondslag van de kostentoerekening wijzigt. Gebeurt dit expliciet a.g.v. veranderende wet- en regelgeving dan worden de leges sowieso per direct herzien. Omdat toch onder dekkingen in de kostentoerekening kunnen ontstaan

onderschrijven we een periodieke herberekening van de kostenonderbouwing leges. Hierbij wordt gedacht aan eens per 4, max 5 jaar (deze laatste termijn sluit aan bij de termijn die staat voor de houdbaarheid van de beheerplannen).

3. In informatie aan de raad in de paragraaf lokale heffingen van de begroting en jaarstukken is meer tekst en uitleg nodig over de kostenonderbouwing van de leges. En als tariefstijgingen nodig zijn, dan moet dat goed onderbouwd voorgelegd worden aan de raad. Een rekenvoorbeeld kan daarbij verhelderend werken. Dit vergroot het vertrouwen van de raad in de juiste toerekening van de kosten en komt tegemoet aan de wettelijke eis van transparantie.

Reactie college:

We starten in de begroting 2023 om de kostendekkendheid inzichtelijk te maken voor de onderzochte algemene leges en breiden dit in 2024 uit met de andere leges en tarieven. De voorbeelden van de partnergemeenten zullen hiervoor als inspiratiebron worden meegenomen.

4. In de paragraaf lokale heffingen van de begroting en jaarstukken zou de mate / het percentage van kostendekkendheid van de leges opgenomen moeten worden. Dat inzicht hoeft niet per tarief gegeven te worden, maar kan op geaggregeerd niveau (bijvoorbeeld voor de groep leges burgerzaken, of leges omgevingsvergunningen). Dat leidt tot meer inzicht voor de raadsleden en de mogelijkheid tot bijsturing.

Reactie college:

Zie ook onze reactie onder 3. We beraden ons, hoe dit helder voor het voetlicht te krijgen en daarmee de inzichtelijkheid voor de raad en andere actoren te vergroten.

Vervolg

We gaan met de raad hierover in gesprek. In de opeenvolgende begrotingen en jaarrekeningen zullen we in de paragraaf lokale heffingen verslag doen over de voortgang van uw aanbevelingen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris,

de burgemeester,

de heer D.J. van Huizen

de heer mr. drs. G.D. Renkema

6.2 Nawoord rekenkamercommissie

Wij danken het college van burgemeester en wethouders voor de reactie op de rapportage “Leges in Nijkerk: wie betaalt de rekening?”. Wij zijn verheugd dat het college zich herkent in de conclusies en voornemens is om de aanbevelingen over te nemen.

Graag voegen we naar aanleiding van de reactie van het college op onze eerste aanbeveling nog het volgende toe. Uiteraard mag de gemeente niet verdienen op de leges, maar soms blijken de percentages in Nijkerk wel ver van de 100 % kostendekkendheid af te liggen. Dan is het goed dat de raad zich daar meer expliciet over uitspreekt dan nu het geval is. Wij zijn blij te lezen dat het college hierover een voorstel gaat doen aan de raad.

Als de gemeenteraad de aanbevelingen overneemt, zullen wij de implementatie daarvan met belangstelling blijven volgen. Over ongeveer drie jaar zullen wij in principe een doorwerkingsonderzoek uitvoeren. Daarin kijken we hoe de door de raad overgenomen aanbevelingen zijn opgepakt en uitgewerkt.

We bedanken de portefeuillehouder, de raadsleden en de medewerkers van de gemeente Nijkerk, die hebben meegewerkt aan dit onderzoek.

Bijlage 1 Bronnenlijst

Gemeente Nijkerk

- Coalitieakkoord 2018-2022 'Verbinden met ambitie' (14 juni 2018)
- Jaarstukken 2016, 2017, 2018, 2019 en 2020 + controleverklaring, accountantsverslag en managementletter accountant 2018, 2019, 2020
- Begrotingen 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 en 2022
- Informatie over berekening kostendekkendheid leges
- Memo 'Leges omgevingsvergunningen en kostendekking' (college van B&W, 18-01-2021)
- Modelverordening voor leges 2022
- Overzicht bezwaren bouwleges 2019, 2020
- Raadsvoorstel (2^e gewijzigd voorstel) Wijzigen Tarieventabel behorende bij de Legesverordening 2019 (college van B&W, 4 juni 2019, 15 oktober en 21 november 2019)
- Raadsvoorstel tot vaststellen van de belastingverordeningen 2021 (raad, 12-11-2020)
- Raadsvoorstel tot vaststellen van de belastingverordeningen 2022 (raad, 25-11-2021)
- Raadsvoorstel 'Wijzigen tarieventabel behorende bij de Legesverordening 2020 ten aanzien van de leges kabels en leidingen' (raadsvergadering 25-06-2020)
- Vernieuwde legesopbouw kabels en leidingen (raadsvergadering 21-11-2019)
- Verordening op de heffing en de invordering van leges 2014, 2018, 2019, 2020 en 2021, en bijbehorende tarieventabellen
- Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Nijkerk houdende regels omtrent financieel beleid, beheer en inrichting van de financiële organisatie Financiële verordening 2019

Overig

- Atlas van de lokale lasten 2019, 2020 en 2021 (COELO, Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden)
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (01-07-2019)
- Gemeentewet
- Handreiking kostentoerekening leges en tarieven (Ministerie van BZK, oktober 2014)
- Kamerstuk 27751 nr. 3 (Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2000/2001)
- Leidraad legestarieven omgevingsvergunning (Ministerie van BZK, 15-04-2010)
- Ledenbrief wijziging modelverordening leges - inclusief bijlagen (VNG, 03-06-2021)
- Leges – feiten en visies ten aanzien van de Omgevingswet (VNG, 01-05-2019)
- Legesverordening 2019, jaarstukken 2019, programmabegroting 2021 van de gemeenten Bunschoten, Leusden en Putten (BNLP-gemeenten)
- Model kostenonderbouwing leges omgevingsvergunning (VNG, 01-04-2010)
- Model kostenonderbouwing leges Algemene Dienstverlening (VNG, 11-10-2011)
- Notitie kostendekkendheid leges (gemeente Leusden, 2010)
- Onderzoeksrapport 'Leges bij vergunningaanvragen' (Rekenkamer Amsterdam, 04-09-2019)
- Rekenkamerbrief Voorbereiding invoering Omgevingswet (Rekenkamer Nijmegen, 30-04-2020)
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 1998-585
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2016-101
- [Leges en de Omgevingswet | VNG](#)

Bijlage 2 Respondenten

Gemeente Nijkerk

- Heffings- en invorderingsambtenaar
- Adviseur Bedrijfsvoering
- Senior Planoloog
- Portefeuillehouder
- Twee raadsleden

Accountant van de gemeente Nijkerk

Bijlage 3 Paragraaf lokale heffingen begroting en jaarstukken Nijkerk

Paragraaf lokale heffingen in begroting

2019 en 2020 Tarievenbeleid retributies

Voor de inkomsten uit retributies is met kostprijsdekkende tarieven gerekend. In artikel 212 van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de gemeenteraad via de financiële verordening regels stelt voor de wijze van kostprijsbepaling van de gemeentelijke diensten en producten. Daarbij moet tevens rekening worden gehouden met het Besluit Begroting en Verantwoording. De systematiek van toerekenen van kosten is uitgevoerd conform de Financiële Verordening en de belastingverordeningen. Bij de bepaling van de kostprijs zijn de bijdragen aan en van reserves overigens meegenomen.

Begrote inkomsten leges, uit begroting 2020, p. 47

bedragen x € 1 miljoen

	2020	2019	2018
Retributies en leges			
Leges	1,8	1,8	2,0
Lijkbezorgingsrechten	0,6	0,6	0,6
Overige **)	0,2	0,2	0,3
<i>Totaal retributies en leges</i>	<i>2,6</i>	<i>2,6</i>	<i>2,9</i>
Totaal lokale heffingen	19,8	19,3	19,3

* hondenbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting

** haven-, kade- en liggelden

Informatie in cijfers, jaarstukken 2020, p 58:

Daadwerkelijke inkomsten uit leges in 2020:

bedragen x € 1 miljoen

TA	Rek 2020	Rek 2019	Rek 2018
Retributies en leges			
Leges	2,2	2,1	2,2
Lijkbezorgingsrechten	0,5	0,5	0,5
Overige **)	0,2	0,2	0,2
<i>Totaal retributies en leges</i>	<i>2,9</i>	<i>2,7</i>	<i>2,9</i>
Totaal lokale heffingen	20,2	19,4	19,2

* hondenbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting

** haven-, kade- en liggelden

In de Jaarstukken lezen we dat het toerekenen van kosten gebeurt conform de financiële verordening. Wat zegt de financiële verordening van Nijkerk (2019) over het toerekenen van kosten?

Financiële verordening, 2019

Artikel 12 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van producten en diensten van de gemeente wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten alleen die indirecte kosten meegenomen die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verleende diensten.
2. Bij de directe kosten, bedoeld in het eerste lid, worden meegenomen de rente en afschrijvingslasten van de in gebruik zijnde activa, de overheadkosten, en voor leges en retributies de compensabele BTW.
3. Bij de bepaling van de kostprijs worden meegenomen de bijdragen aan en van reserves.

Artikel 14 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen en prijzen

1. Het college doet de raad jaarlijks voorafgaand aan het begrotingsjaar een voorstel voor de hoogte van de gemeentelijke tarieven voor de belastingen, de rioolheffingen, de afvalstoffenheffing, leges en lijkbezorgingsrechten.
2. Het college legt bij een tussentijdse wijziging van prijzen, huren en erfpachten ten opzichte van de kaders uit de nota vooraf een besluit voor aan de raad.

Artikel 16 Lokale heffingen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het college in de paragraaf lokale heffingen, naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 10 van het BBV, in ieder geval de kostentoerekening op van de geraamde rente- en overheadkosten aan de rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht.

In de financiële verordening is de volgende toelichting opgenomen bij artikel 12 Kostprijsberekening:

Artikel 212 Gemeentewet bepaalt in het tweede lid, onder b, dat de verordening in ieder geval de grondslagen bevat voor de berekening van de door het gemeentebestuur in rekening te brengen prijzen en van tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 229b en heffingen als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De grondslagen voor de prijzen die de gemeente bij overheidsbedrijven en derden in rekening brengt, en voor de tarieven van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, worden gevormd door de opbouw van de kostprijs.

Met de herziening van het BBV met ingang van 2017 moeten de overheadkosten apart worden verantwoord. Ze worden bij de gemeente niet meer doorberekend aan de taakvelden. Daarmee vervalt de mogelijkheid om de

integrale kostprijzen in de administratie van de baten en lasten op taakvelden van de beleidsbegroting, de financiële begroting, het jaarverslag en de jaarrekening in beeld te brengen. De kostprijzen moeten daarom extracomptabel worden berekend en vastgelegd.

Het eerste lid van artikel 12 bepaalt, dat de kostprijsberekeningen extracomptabel worden vastgelegd en dat de kostprijzen bestaan uit de directe kosten en een opslag voor de overhead.

Het tweede lid dat bij de directe kosten, bedoeld in het eerste lid, worden meegenomen de rente en afschrijvingslasten van de in gebruik zijnde activa, de overheadkosten, en voor leges en retributies (zoals rioolrechten, reinigingsrechten, afvalstoffenheffing e.d.) de compensabele BTW.

Het derde lid bepaalt, dat ook bijdragen aan en onttrekkingen van reserves en voorzieningen worden betrokken bij de kostprijsberekening.

Toelichting Artikel 14 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen en prijzen

Het vaststellen van de tarieven voor belastingen, rechten, leges en heffingen is een bevoegdheid van de raad. Deze bevoegdheid kan niet worden gedelegeerd (artikel 156 van de Gemeentewet). Het eerste lid van artikel 14 bepaalt, dat de raad de tarieven voor de belastingen, rioolheffingen en afvalstoffenheffing jaarlijks vaststelt.

Het vaststellen van prijzen voor de levering van gemeentelijke goederen, diensten of werken die niet vallen onder artikel 229 van de Gemeentewet, is een privaatrechtelijk besluit. Deze besluiten zijn een bevoegdheid van het college (eerste lid, onder e, van artikel 160 van de Gemeentewet), maar hebben wel invloed op de hoogte van de inkomsten en raken daarom ook het budgetrecht van de raad.

Het tweede lid bepaalt, dat het college aan de raad jaarlijks een nota aanbiedt met daarin de kaders voor de te hanteren prijzen, huren en tarieven voor erfpacht. De raad stelt deze nota vast.

In de financiële verordening is de volgende toelichting opgenomen bij artikel 16 Lokale heffingen:

In het BBV staat in artikel 10, welke informatie de paragraaf lokale heffingen in elk geval moet bevatten. In dit artikel wordt de aanvullende informatie van de raad gedefinieerd. Een deel van de aanvullende informatie dient voor het met de begroting vaststellen van de gehanteerde omslagrente voor de kostprijsberekening van rechten en leges waarmee kosten in rekening worden gebracht. Ook wordt gevraagd de toerekening van de rente en de toerekening van de overheadkosten aan de verschillende rechten, leges en heffingen in beeld te brengen.

Bijlage 4 Tekstvergelijking paragraaf lokale heffingen BNL-gemeenten

Voorschrift uit Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), artikel 10, 2019:

Voorgeschreven is dat de paragraaf lokale heffingen in de begroting en de jaarstukken ten minste bevat:

- de geraamde inkomsten
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Hieronder zijn de paragrafen lokale heffingen vergeleken van de 'BNL-gemeenten': Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Putten. Daarvoor zijn de jaarstukken 2019 en de programmabegroting 2021 gebruikt. Ook zijn de relevante artikelen van de financiële verordeningen van deze gemeenten met elkaar vergeleken.

Met als doel om in beeld te brengen hoe andere gemeenteraden geïnformeerd worden over het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.

Paragraaf lokale heffingen jaarstukken 2019

Nijkerk (Jaarstukken 2019, p. 77 en 78)

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Wettelijk kader

Voorgeschreven is dat de paragraaf lokale heffingen ten minste bevat:

- de geraamde inkomsten
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- een overzicht op hoofdlijnen van kostendekkendheid van de diverse heffingen en de bijbehorende beleidsuitgangspunten
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (specifieke heffingen), als op de heffingen waarvan de besteding ongebonden is (algemene dekkingsmiddelen). De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Een overzicht van de lokale heffingen en daarmee meer inzicht is

daarom van belang voor de raad. Een aanduiding van de lokale lastendruk is van belang voor de integrale afweging tussen beleid en inkomsten. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid maakt het beeld van de lokale lasten compleet.

Uitgangspunt in de regelgeving is dat tarieven voor een rechtstreekse dienstverlening niet meer mogen opbrengen dan zij aan werk kosten. Er is geen winstdoelstelling voor deze tarieven. Deze uitgangspunten hebben vooral gevolgen voor het tarievenbeleid van retributies in het algemeen en de tarieven van de afvalstoffenheffing en van het rioolrecht. Bij het onderdeel tarievenbeleid retributies komen wij hierop terug.

De inkomsten uit lokale heffingen zijn in 2019 € 19,4 miljoen. De opbouw is als volgt:

bedragen x € 1 miljoen

TA	Rek 2019	Rek 2018	Rek 2017
Belastingen			
OZB woningen	5,1	4,9	5,1
OZB niet woningen	3,5	3,5	3,7
Parkeerbelastingen	0,4	0,4	0,4
Rioolheffing	2,4	2,2	2,8
Afvalstoffenheffing	2,9	3,0	3,1
Precariobelasting	1,9	1,8	1,8
Overige *)	0,6	0,5	0,5
<i>Totaal belastingen</i>	<i>16,7</i>	<i>16,3</i>	<i>17,4</i>
Retributies en leges			
Leges	2,1	2,2	2,9
Lijkbezorgingsrechten	0,5	0,5	0,5
Overige **)	0,2	0,2	0,2
<i>Totaal retributies en leges</i>	<i>2,7</i>	<i>2,9</i>	<i>3,6</i>
Totaal lokale heffingen	19,4	19,2	21,0

* hondenbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting

** haven-, kade- en liggelden

Tarievenbeleid belastingen

Het beleid van de gemeente, is om de lastendruk voor burgers zo laag mogelijk te houden. Daarom bleef de tariefstijging op de diverse belastingen in de regel beperkt tot alleen een inflatiecorrecties om de effecten van de loon- en prijsontwikkelingen op te vangen. Voor 2018 bedroeg deze stijging 2,5%. Voor de inkomsten uit retributies wordt met kostprijsdekkende tarieven gerekend. In artikel 212 van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de gemeenteraad via de financiële verordening regels stelt voor de wijze van kostprijsbepaling van de gemeentelijke diensten en producten. De systematiek van toerekenen van kosten wordt uitgevoerd conform de Financiële Verordening en de belastingverordeningen.

Tarievenbeleid retributies

Voor de inkomsten uit retributies is met kostprijsdekkende tarieven gerekend. In artikel 212 van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de gemeenteraad via de financiële

verordening regels stelt voor de wijze van kostprijsbepaling van de gemeentelijke diensten en producten. Daarbij moet tevens rekening worden gehouden met het Besluit Begroting en Verantwoording. De systematiek van toerekenen van kosten is uitgevoerd conform de Financiële Verordening en de belastingverordeningen. Bij de bepaling van de kostprijs zijn de bijdragen aan en van reserves overigens meegenomen.

Bunschoten (Jaarstukken 2019, p.73, 75, 77)

2.1 Lokale heffingen

Het wettelijk kader voor het opstellen van een paragraaf lokale heffingen is opgenomen in artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. De paragraaf betreffende de lokale heffingen bevat tenminste de geraamde inkomsten, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, een aanduiding van de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Inleiding

De belastingparagraaf behorende bij de begroting 2019 is op basis van deze uitgangspunten opgesteld. Bij de jaarrekening 2019 vindt aansluiting plaats bij deze opzet. De geraamde inkomsten worden daarbij aangevuld met tussentijdse aanpassingen en de definitief gerealiseerde inkomsten. Tevens wordt in deze belastingparagraaf tot uitdrukking gebracht of het beoogde beleid is gerealiseerd. Hierdoor kan de raad van de gemeente Bunschoten de in de begroting verwoorde uitgangspunten beter toetsen aan de behaalde resultaten.

De geraamde en gerealiseerde inkomsten

Belastingen en rechten	Primitieve begroting 2019	Jaarrekening 2019
<i>Belastingen:</i>		
Onroerendezaakbelastingen (GBLT)	€ 3.902.000,00	€ 4.035.000,00
Roerende ruimte belastingen (gem.)	€ 4.500,00	€ 4.500,00
Forensenbelasting (GBLT)	€ 10.000,00	€ 7.500,00
Precariobelasting (GBLT)	€ 863.000,00	€ 895.000,00
Totaal belastingen	€ 4.789.500,00	€ 4.942.000,00
<i>Rechten:</i>		
Afvalstoffenheffing (GBLT)	€ 1.115.000,00	€ 1.136.000,00
Rioolheffing (GBLT)	€ 1.415.500,00	€ 1.465.000,00
Begravenisrechten (gem.)	€ 368.000,00	€ 326.000,00
Marktgeden (GBLT + gem.)	€ 61.500,00	€ 62.000,00
Ov. Ink. Markt - water/stroomverbruik (gem.)	€ 8.000,00	€ 8.500,00
Afdracht promotiegeden markt (gem.)	€ - 8.000,00	€ - 7.500,00
Havengelden (GBLT)	€ 91.000,00	€ 91.500,00
Secretarieleges en leges burgerzaken (gem.)	€ 366.000,00	€ 290.000,00
Afdracht Rijksleges (gem.)	€ - 140.000,00	€ - 99.000,00
Leges omgevingsvergunning (gem.)	€ 570.000,00	€ 673.000,00
BIZ-bijdrage Haarbrug-Noord (GBLT)	€ 26.000,00	€ 24.000,00
Afdracht BIZ bijdrage aan Stichting (gem.)	€ - 25.000,00	€ - 21.000,00
BIZ-bijdrage Spakenburg centrum (GBLT)	€ 99.000,00	€ 65.500,00
Afdracht BIZ bijdrage Sp. Centrum (gem.)	€ - 98.000,00	€ - 87.000,00
Totaal rechten	€ 3.849.000,00	€ 3.927.000,00
Totaal belastingen en rechten	€ 8.638.500,00	€ 8.869.000,00

Analyse rechten 2019

- De leges burgerzaken vertonen in samenhang met de afdrachten een negatief resultaat van € 35.000,-. Dit tegenvallende resultaat heeft te maken met een nog groter effect dan begroot voor de tienjaarstermijn geldigheid van paspoorten (was voorheen vijf jaren).
- De leges omgevingsvergunning (bouwleges) vertonen een positief resultaat van € 103.000,-. Het is gebruikelijk om voorzichtig te begroten voor deze legesopbrengsten vanwege het onvoorziene karakter ervan.

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Belastingpolitiek

Bij het opstellen van de ramingen van de inkomsten uit belastingen, bestemmingsheffingen en rechten voor de gemeentelijke begroting 2019 is uitgegaan van een vrij beperkte gemiddelde tariefswijziging. Daarbij is als algemeen uitgangspunt een verwacht inflatiepercentage voor 2019 gehanteerd van 2,50%.

Leges

De tarieven voor 2019 zijn met 2,50% verhoogd.

Bedragen in € x 1,-	Begroting 2019		Rekening 2019	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Algemene dienstverlening	389.000	357.000	370.275	278.377
Omgevingsvergunningen	582.000	650.000	531.467	672.759
Europese richtlijn	10.000	10.000	10.000	10.000

Toelichting

Algemene dienstverlening kan door wettelijke maximumtarieven niet kostendekkend worden doorberekend. Tevens wordt het effect zichtbaar van de lagere opbrengst afgifte paspoorten. Bij de omgevingsvergunningen is door een toename van de bouwactiviteiten een hogere opbrengst leges te zien. Bij de tussentijdse rapportage is deze bijgesteld met € 80.000,-, terwijl werkelijk nog

€ 23.000,- meer is ontvangen (dit is incidenteel en hier staan niet direct hogere kosten tegenover).

Leusden (Jaarstukken 2019, p. 83, 84)

Paragraaf A Lokale heffingen

Wettelijk kader

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan inwoners en bedrijven mag opleggen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid en de belangrijkste ontwikkelingen in

2019 met betrekking tot de lokale heffingen. Daarnaast wordt ingegaan op de belastingopbrengst, de ontwikkeling van de lokale lastendruk en kwijscheldingen.

Beleidskader

Op basis van door de raad vastgestelde verordeningen zijn de volgende heffingen opgelegd: OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht), rioolheffing, rioolaansluitrecht, leges, marktgeld en lijkbezorgingsrechten. De gemeente voert een ruimhartig kwijscheldingsbeleid.

Bij de belastingen en tarieven zijn de volgende beleidsuitgangspunten toegepast:

- a. Aanpassing van tarieven met 3% in verband met de ontwikkeling van de inflatie;
- b. De tarieven voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2018;
- c. In 2019 is de eerste tranche van de afschaffing van de hondenbelasting uitgevoerd waarbij de tarieven met 10% zijn verlaagd;
- d. Streven naar kostendeckende heffingen, zo nodig met gebruikmaking van egalisatiereserve of –voorziening.

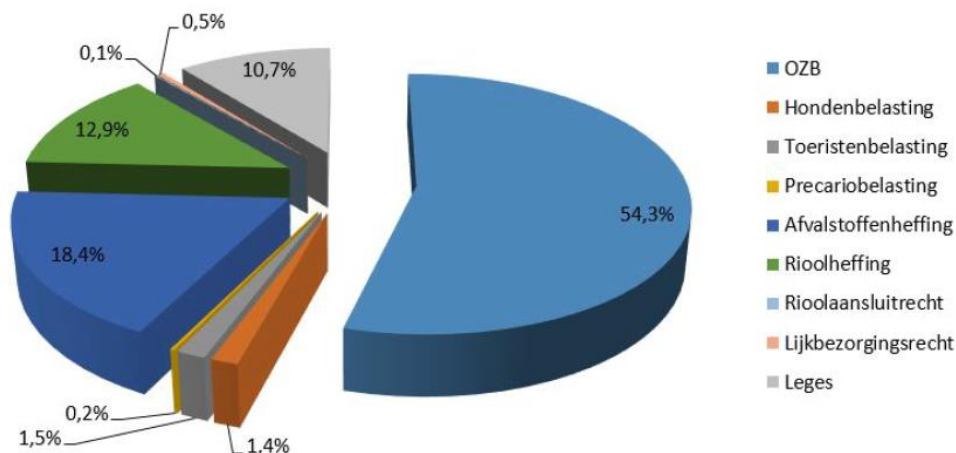
Opbrengst

	Begroting, primitief	Begr. wijziging	Na wijziging	(bedragen x € 1.000) Opbrengst 2019
Belastingen:				
OZB	6.889	-188	6.701	6.594
Hondenbelasting	173		173	170
Toeristenbelasting	164		164	184
Precariobelasting	22		22	26
Heffingen en rechten:				
Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	2.325	-216	2.109	2.229
Rioolheffing	1.534		1.534	1.567
Rioolaansluitrecht	5		5	12
Lijkbezorgingsrechten	35		35	62
Leges	788	350	1.138	1.297
Totaal	11.935	-54	11.881	12.141

Toelichting

Bij de leges is een meeropbrengst van € 96.000 ontstaan door meer aanvragen om omgevingsvergunningen voor bouwactiviteiten.

Procentuele verdeling
opbrengst lokale heffingen

Putten (Jaarstukken 2019, p. 36, 38)

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen, de leges en de overige heffingen die de gemeente oplegt. Er is informatie opgenomen over de volgende zaken:

- Het beleid ten aanzien van de lokale belastingen;
- Een overzicht van de begrote en de werkelijk ontvangen inkomsten uit belastingen en overige heffingen;
- De lokale lastendruk in 2019;
- Informatie over bezwaar, beroep en kwijtschelding.

De lokale belastingen zijn een belangrijk onderdeel van de “eigen” inkomsten van de gemeente en worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel voor het te voeren beleid.

Algemene uitgangspunten

Het beleid voor de lokale belastingen is vastgelegd in de verschillende verordeningen. Het tarievenbeleid wordt jaarlijks geformuleerd bij de vaststelling van de begrotingsuitgangspunten in de kadernota.

Overzicht begrote en werkelijke ontvangen inkomsten uit belastingen en afwijkingenanalyse

Belastingopbrengsten, tarieven en leges	Begroting 2019	in %	Werkelijk 2019	in %
OZB-eigenaar (woningen/niet-woningen)	3.055	28,69%	3.052	28,06%
OZB-gebruiker (niet-woningen)	497	4,67%	507	4,66%
Toeristenbelasting	500	4,69%	541	4,97%
Forensenbelasting	367	3,44%	362	3,33%
Precariobelasting	1.305	12,26%	1.302	11,97%
Reclamebelasting	85	0,80%	85	0,78%
Subtotaal algemene belastingen	5.808	55%	5.850	54%
Rioolheffing	2.658	24,96%	2.692	24,75%
Afvalstoffenheffing c.a.	732	6,88%	724	6,66%
Begraafrechten	518	4,87%	552	5,08%
Marktgeden	55	0,52%	51	0,47%
Leges bouwvergunningen	563	5,29%	724	6,65%
Leges welstand	50	0,47%	50	0,46%
Leges burgerzaken	247	2,32%	216	1,99%
Leges APV-vergunningen	14	0,14%	17	0,15%
Subtotaal tarieven, heffingen en leges	4.838	45%	5.027	46%
Totaal	10.646	100%	10.876	100%

Bedragen * € 1.000

Kostendekking

In onderstaande tabel is de kostendekkendheid van de leges toegelicht:

Berekening van kostendekkendheid:	Afval	Riolering	Begraven
Kosten taakveld(en),	1.960	1.915	686
Mutatie voorziening	488-	343	189-
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	797-		
Netto kosten taakveld	675	2.258	497
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead	101	101	55
BTW	321	334	-
Totale kosten	1.097	2.693	552
Opbrengst heffingen/rechten *	724-	2.692-	552-
Dekkingspercentage	66%	100%	100%
Berekening van kostendekkendheid:	Omgevings vergunningen	Burgerzaken	APV
Kosten taakveld(en), incl (omslag)rente	423	458	75
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen			
Netto kosten taakveld	423	458	75
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead incl. (omslag) rente	208	210	52
BTW	-		
Totale kosten	631	668	127
Opbrengst heffingen/rechten	774-	333-	24-
Dekkingspercentage	123%	50%	19%

Bedragen * € 1.000

Paragraaf lokale heffingen programmabegroting 2021

Nijkerk (Programmabegroting 2021, p.46, 47, 48)

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Wettelijk kader

Voorgeschreven is dat de paragraaf lokale heffingen ten minste bevat:

- de geraamde inkomsten
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- een overzicht op hoofdlijnen van kostendekkendheid van de diverse heffingen en de bijbehorende beleidsuitgangspunten
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (specifieke heffingen), als op de heffingen waarvan de besteding ongebonden is (algemene dekkingsmiddelen).

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Een overzicht van de lokale heffingen en daarmee meer inzicht is daarom van belang voor de raad. Een aanduiding van de lokale lastendruk is van belang voor de integrale afweging tussen beleid en inkomsten. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid maakt het beeld van de lokale lasten compleet.

Uitgangspunt in de regelgeving is dat tarieven voor een rechtstreekse dienstverlening niet meer mogen opbrengen dan zij aan werk kosten. Er is geen winstdoelstelling voor deze tarieven. Deze uitgangspunten hebben vooral gevolgen voor het tarievenbeleid van retributies in het algemeen en de tarieven van de afvalstoffenheffing en van het rioolrecht. Bij het onderdeel tarievenbeleid retributies komen wij hierop terug.

1.2 Beleid en inkomsten

De inkomsten uit lokale heffingen worden in 2021 geraamd op € 20,3 miljoen. De opbouw is als volgt:

bedragen x € 1 miljoen

	2019	2020	2021
Belastingen			
OZB woningen	4,9	5,3	5,6
OZB niet woningen	3,6	4,0	4,1
Parkeerbelastingen	0,5	0,6	0,4
Rioolheffing	2,4	2,1	2,2
Afvalstoffenheffing	3,2	3,0	3,0
Precariobelasting	1,8	1,8	1,8
Overige *)	0,3	0,4	0,4
Totaal belastingen	16,7	17,2	17,5
Retributies en leges			
Leges	1,8	1,8	2,0
Lijkbezorgingsrechten	0,6	0,6	0,6
Overige **)	0,2	0,2	0,2
Totaal retributies en leges	2,6	2,6	2,8
Totaal lokale heffingen	19,3	19,8	20,3

* hondenbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting

** haven-, kade- en liggelden

Tarievenbeleid belastingen

Het beleid van de gemeente, is om de lastendruk voor burgers laag te houden. Daarom bleef de tariefstijging in de regel beperkt tot alleen een inflatiecorrectie. Ten opzichte van 2020 worden de tarieven van de diverse belastingen verhoogd met niet meer dan nodig is om de effecten van de loon- en prijsontwikkelingen op te vangen. Voor 2021 is deze stijging berekend op 2,1%. Daarnaast wordt de OZB overeenkomstig het dekkingsplan van de begroting 2020 met 2,2% extra verhoogd om een extra opbrengst van € 200.000 te genereren.

Tarievenbeleid retributies

Voor de inkomsten uit retributies wordt met kostprijsdekkende tarieven gerekend. In artikel 212 van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de gemeenteraad via de financiële verordening regels stelt voor de wijze van kostprijsbepaling van de gemeentelijke diensten en producten. Daarbij moet tevens rekening worden gehouden met het Besluit Begroting en Verantwoording.

De systematiek van toerekenen van kosten wordt uitgevoerd conform de Financiële Verordening en de belastingverordeningen. Bij de bepaling van de kostprijs worden de bijdragen aan en van reserves overigens meegenomen.

Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB)

Deze wet is 14 mei 2019 door de Eerste Kamer aangenomen en start met een pilot in 2020, voor alle gemeenten, om uiteindelijk naar planning in 2022 (invoering is zoals in het voorjaar van 2020 bekend is geworden, met een jaar uitgesteld, tevens wordt aansluiting gezocht met de nieuwe Omgevingswet die dan ook in werking treedt) volledig van kracht te gaan. Tussentijds heeft de minister de mogelijkheid de wet nog bij te stellen. Deze wet regelt dat het toezicht op de uitvoering van de gemeentelijk vergunning ook door een marktpartij kan

plaatsvinden. Bij de oplevering van het Bouwwerk moet de aannemer aantonen dat aan de regelgeving is voldaan. De pilot verplicht voor 10% van de afgegeven vergunningen in deze gemeente, zal vooreerst eenvoudige vergunningen betreffen. Dit houdt dan in dat de gemeente geen toezicht op dat deel van de vergunning verlening meer hoeft uit te voeren. De legesverordening 2020 is hiertoe aangepast. Na evaluatie van de pilot medio 2020 en het besluit van de minister daarop, zal de legesverordening definitief kunnen worden aangepast in samenhang met de uitwerking van de implementatie van de nieuwe Omgevingswet.

Bunschoten (Programmabegroting 2021, p.83, 84, 86, 87, 88, 89, 90)

3.1 Lokale heffingen

Het wettelijk kader voor het opstellen van een paragraaf lokale heffingen is opgenomen in artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De paragraaf betreffende de lokale heffingen bevat tenminste de geraamde inkomsten, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, een aanduiding van de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Begroting versus jaarrekening

De belastingparagraaf in deze begroting is zo vormgegeven dat de uitwerking van de belastingparagraaf in de jaarrekening straks zoveel mogelijk overeenkomt. Dit is bevorderlijk voor de controlerende taak van de raad en verschaft een zo goed mogelijk inzicht. De verplichte onderdelen in deze paragraaf is uitgebreid met een “kostendekkingsoverzicht voor de verschillende leges en rechten”. Dit verschaft extra inzicht aan de raad hoe op begrotingsbasis omgegaan wordt met het kostendekkings-uitgangspunt en hoe dit zich

straks vertaald in de jaarrekening. Bij het overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen is slechts het algemene kader geschetst van de verschillende heffingen die geheven worden in deze gemeente. In de belastingparagraaf voor de jaarrekening worden deze heffingen ook nader voorzien van kengetallen, resultaten en een nadere analyse van de behaalde opbrengsten in relatie tot de begrote bedragen.

Egalisatiereserves

De egalisatiereserves vormen een essentieel onderdeel van de kostendekking van de verschillende rechten. Egalisatiereserves hebben als voornaamste doel om grote tariefschommelingen te voorkomen. Ook kan een reserve worden opgebouwd om toekomstige vervangingsinvesteringen uit te bekostigen. Over de gewenste bandbreedte van deze reserves zijn nadere uitgangspunten geformuleerd. Aan de hand van deze uitgangspunten kan aan de hand van de stand van de egalisatiereserves worden bepaald hoe omgegaan moet worden met eventuele (extra) tariefmaatregelen om in een bepaalde termijn weer binnen de afgesproken bandbreedte te opereren. Dit kan zowel een verlaging als een verhoging van tarieven betreffen.

Belastingen en rechten	Primitieve begroting 2021	
<u>Belastingen:</u>		
Onroerendezaakbelastingen (GBLT)	€	4.291.500,00
Roerende-ruimtebelastingen (gemeente)	€	4.500,00
Forensenbelasting (GBLT)	€	8.000,00
Precariobelasting, algemeen (GBLT)	€	51.000,00
Precariobelasting op kabels en leidingen (GBLT)	€	810.000,00
<u>Bestemmingsheffingen:</u>		
Rioolheffing (GBLT)	€	1.501.000,00
Afvalstoffenheffing (GBLT)	€	1.951.000,00
BIZ bijdrage Haarbrug Noord (GBLT)	€	21.000,00
Afdracht BIZ bijdrage Haarburch Noord (gemeente)	€	- 20.000,00
BIZ bijdrage Spakenburg centrum (GBLT)	€	65.000,00
Afdracht BIZ bijdrage Spakenburg centrum (gemeente)	€	- 64.000,00
<u>Rechten:</u>		
Begraafenisrechten (gemeente)	€	382.000,00
Marktgelden (GBLT heffingen jaarplaatsen, gemeente incidenteel)	€	62.000,00
Overige Inkomsten markt - water/stroomverbruik (gemeente)	€	8.000,00
Afdracht promotiegelden markt (gemeente)	€	- 8.000,00
Havengelden (GBLT heffingen jaarligplaatsen)	€	98.000,00
Leges algemene dienstverlening/burgerzaken (gemeente)	€	298.000,00
Afdracht Rijksleges (gemeente)	€	- 91.000,00
Leges omgevingsvergunning/bouwen (gemeente)	€	593.000,00
Totaalopbrengst belastingen en rechten	€	9.961.000,00

Na afronding van het dienstjaar wordt, in de belastingparagraaf behorende bij de

jaarrekening 2021, een nadere analyse gegeven van de behaalde opbrengsten in relatie tot de begrote opbrengsten.

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De gemeentelijke inkomsten bestaan slechts voor een beperkt deel uit eigen belastinginkomsten (belastingen en rechten). Het overgrote deel van de gemeentelijke inkomsten wordt gevormd door de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en door specifieke uitkeringen van de Rijksoverheid. De overige inkomsten van gemeenten zijn afkomstig uit onder andere bouwgrondexploitatie, beleggingen, huren, pacht, nutsbedrijven, handel en industrie.

Waarom zijn de eigen belastinginkomsten dan toch zo belangrijk?

- Door op lokaal niveau (de gemeenteraad) de afweging te maken welke voorzieningen tot stand worden gebracht en welke belastingheffing daarvoor nodig is, wordt een optimale democratische afweging gemaakt;
- Daarnaast kunnen eigen (belasting)inkomsten noodzakelijk zijn om de onvolkomenheden in de verdeling van de gelden uit het Gemeentefonds te kunnen opvangen;
- In toenemende mate worden ook de taken van de Rijksoverheid overgedragen aan gemeenten. Bij de overdracht van de bijbehorende financiële middelen gaat het Rijk er in veel gevallen vanuit dat gemeenten de overgedragen taken efficiënter uit kunnen voeren dan het Rijk, zodat men op voorhand een zogenaamde efficiencykorting toepast op de bij de taak behorende geldstroom. Ook de kosten voor het opzetten van nieuwe taken wordt veelal niet, of slechts gedeeltelijk, door het Rijk gedragen. Een eigen lokaal belastinggebied is voor de lokale politiek dan een pré.

Tarievenbeleid

Bij het opstellen van de ramingen van de inkomsten uit belastingen, bestemmingsheffingen en rechten voor de gemeentelijke begroting 2021 wordt uitgegaan van een vrij beperkte gemiddelde tariefswijziging. Daarbij is als algemeen uitgangspunt een verwacht inflatiepercentage voor 2021 gehanteerd van 2,20%.

Overige rechten

- Leges, verdeeld over drie clusters van samenhangende dienstverlening:
 - Algemene dienstverlening: verhoging van de tarieven met 2,20%;
 - Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning: 2,20%.

- Leges: deze worden geheven voor gemeentelijke dienstverlening in de vorm van met name administratieve diensten, zoals het behandelen van aanvragen voor vergunningen en ontheffingen, het geven van inlichtingen, het verstrekken van afschriften, het afgeven van verklaringen, paspoorten, rijbewijzen etc. Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Kostendekkingsoverzicht voor de verschillende leges en rechten

De raad heeft als algemeen uitgangspunt dat alle leges en rechten kostendekkend moeten zijn. Dit houdt in dat 100% kostendekking op begrotingsbasis wordt nagestreefd, waarbij dit niet geldt voor de individuele dienstverlening maar voor het totaalpakket van het in een verordening (en/of titel) opgenomen diensten.

Totaaloverzicht kostendekking leges en rechten 2020 en 2021

Heffingen	Begroting 2020	Begroting 2021
Afvalstoffenheffing	100%	100%
Rioolheffing	100%	100%
Begraafrechten	100%	100%
Marktgelden	100%	100%
Leges algemene dienstverlening (titel 1 Legesverordening)	86%	78%
Leges omgevingsvergunning (titel 2 Legesverordening)	96%	95%
Leges vallend onder Europese Dienstenrichtlijn (titel 3 Legesverordening)	100%	100%

Leges

Voorgesteld wordt de tarieven voor 2021 met 2,20% te verhogen.

Bedragen in € x 1,-	Begroting 2020		Begroting 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Algemene dienstverlening	362.000	305.000	378.000	293.000
Omgevingsvergunningen	601.000	580.000	627.000	593.000
Dienstverlening Europese richtlijn	10.000	10.000	5.000	5.000

Titel 1. Algemene dienstverlening (onder andere leges burgerzaken/afdracht Rijksleges/overige leges)

Toelichting: de opbrengst van de leges is naar beneden bijgesteld op basis van de ontwikkelingen bij de jaarrekening en vooral het effect van het minder vaak hoeven vervangen van rijbewijs en paspoort. Een deel wordt gecompenseerd door lagere afdracht rijksleges.

Titel 2. Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (bundeling van maximaal 25

vergunningen)

Toelichting: De raming van de opbrengst is gebaseerd op een gemiddelde van de afgelopen periode en afgestemd op de te verwachten bouwontwikkelingen. Er is nog geen rekening gehouden met de mogelijke effecten van invoering van de omgevingswet.

Titel 3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn (voornamelijk APV aangelegenheden)

Toelichting: Titels 1 en 3 zijn nauw met elkaar verweven en niet zo eenvoudig uit elkaar te rafelen.

Leusden (Programmabegroting 2021, p.116, 117, 118, 119)

Paragraaf A Lokale heffingen

Kader

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Leusden kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

- Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. Hiertoe behoren de onroerendezaakbelastingen (OZB), hondenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting;
- Belastingen om kosten mee te verhalen: de heffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar maar is gerelateerd aan de betreffende gemeentelijke zorgplicht of specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de rioolheffing, afvalstoffenheffing, reinigingsrecht, rioolaansluitrecht, leges en lijkbezorgingsrechten.

Zie de bijlage voor een korte beschrijving van deze belastingen en heffingen.

In het Coalitieakkoord 2018 – 2022 is vastgelegd dat de gemeentelijke belastingen in beginsel niet worden verhoogd. Inflatiecorrectie is wel toegestaan.

Voor gemeentelijke dienstverlening en activiteiten waarbij dat van toepassing is blijft het principe van het streven naar kostendekkendheid uitgangspunt.

Bestuurlijke samenvatting

De tarieven stijgen met 2% inflatie.

Uitgangspunten tarieven 2021

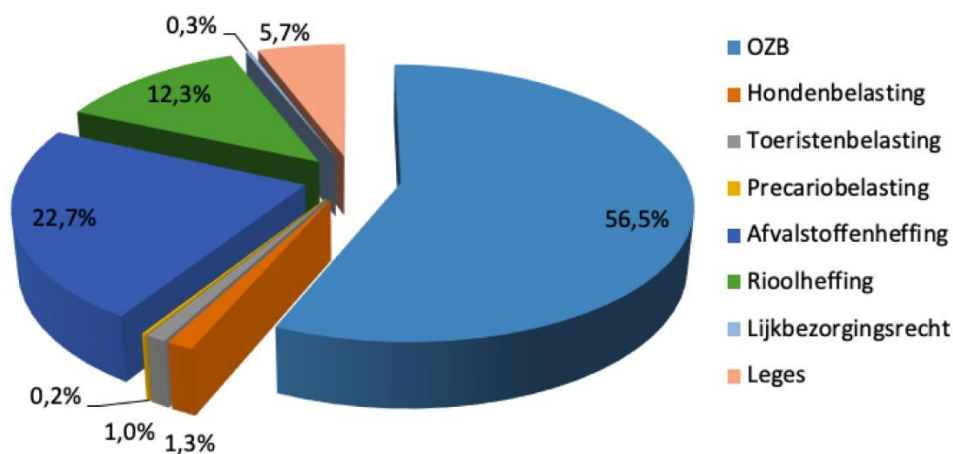
In de Kaderbrief 2021 zijn de volgende uitgangspunten genoemd:

- Inflatie: aanpassing van tarieven van belastingen en heffingen met 2%;

Opbrengst

	Begroting 2021:	beleidsmatige aanpassing:	af: kwijtschelding:	Opbrengst:
Belastingen:				
- OZB	7.777.500	60.000		7.837.500
- Hondenbelasting	184.100		3.500	180.600
- Toeristenbelasting	140.000			140.000
- Precariobelasting	23.000			23.000
Heffingen en rechten:				
- Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	3.193.200		57.500	3.135.700
- Rioolheffing	1.729.800		34.000	1.695.800
- Riolaansluitrecht	5.000			5.000
- Lijkbezorgingsrechten	35.700			35.700
- Leges	782.200			782.200
Totaal:				13.835.500

Procentuele verdeling lokale heffingen

Kostenonderbouwingen heffingen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf een overzicht van baten en lasten wordt opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. De kostenonderbouwingen en gehanteerde uitgangspunten vindt u hier.

NB rekenkamercommissie: hierna volgt geen tekst over de kostenonderbouwingen, maar volgt informatie over kwijtschelding.

Putten (Programmabegroting 2021, p. 43, 44, 47)

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Naast de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de specifieke uitkeringen van het Rijk zijn de lokale heffingen het belangrijkste deel van de gemeentelijke inkomsten. De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is.

Ongebonden lokale heffingen (OZB, forensenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend omdat de besteding niet is gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven.

Verhoging tarieven

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is als uitgangspunt opgenomen dat de belastingen slechts worden verhoogd met het percentage waarmee de prijzen stijgen. In 2020 zijn de belastingen in verband met de financiële positie van de gemeente extra verhoogd. Voor 2021 is een extra verhoging niet nodig. Dat betekent dat bij de onroerende zaakbelastingen, de forensenbelasting, de toeristenbelasting en bij diverse legestarieven alleen een prijsindexatie zal worden toegepast. De toe te passen index wordt elk jaar opnieuw berekend met behulp van meerdere prijsontwikkelingscijfers.

Beoordeling kostendekkendheid

Jaarlijks wordt de kostendekkendheid van de gebonden heffingen in beeld gebracht. Eén keer in de drie jaar vindt een grote herziening plaats. Begin 2020 is de kostendekkendheid van riolering en afval beoordeeld. De uitkomsten daarvan zijn behandeld in de commissievergadering in juni 2020. De gevolgen voor de tarieven zijn in de Begroting 2021-2024 opgenomen.

De kostendekkendheid van de leges, opgenomen in de legesverordening, was de afgelopen jaren als volgt:

KOSTENDEKKING LEGES	2017 (W)			2018 (W)			2019 (W)			2020 e.v. (B)		
	Baten	Lasten	Kstdek.	Baten	Lasten	Kstdek.	Baten	Lasten	Kstdek.	Baten	Lasten	Kstdek.
Leges burgerzaken	498.334	634.359	79%	476.442	600.553	79%	333.215	410.089	81%	359.451	437.232	82%
Leges overige alg. dienstverlening	43.507	52.287	83%	61.196	73.561	83%	76.254	81.801	93%	62.500	73.733	85%
Leges omgevingsvergunningen	627.618	801.316	78%	859.028	637.844	135%	868.359	671.333	129%	735.362	706.471	104%
Leges APV-vergunningen	13.776	128.975	11%	16.830	135.675	12%	14.680	134.000	11%	14.000	137.350	10%

De kostendekking van de leges burgerzaken, overige algemene dienstverlening en APV-vergunningen is nagenoeg stabiel gebleven. De kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunningen is in de afgelopen jaren fors gestegen. Bij de herziening van de legesverordening in 2017 zijn de tarieven/percentages van de leges voor bouwprojecten

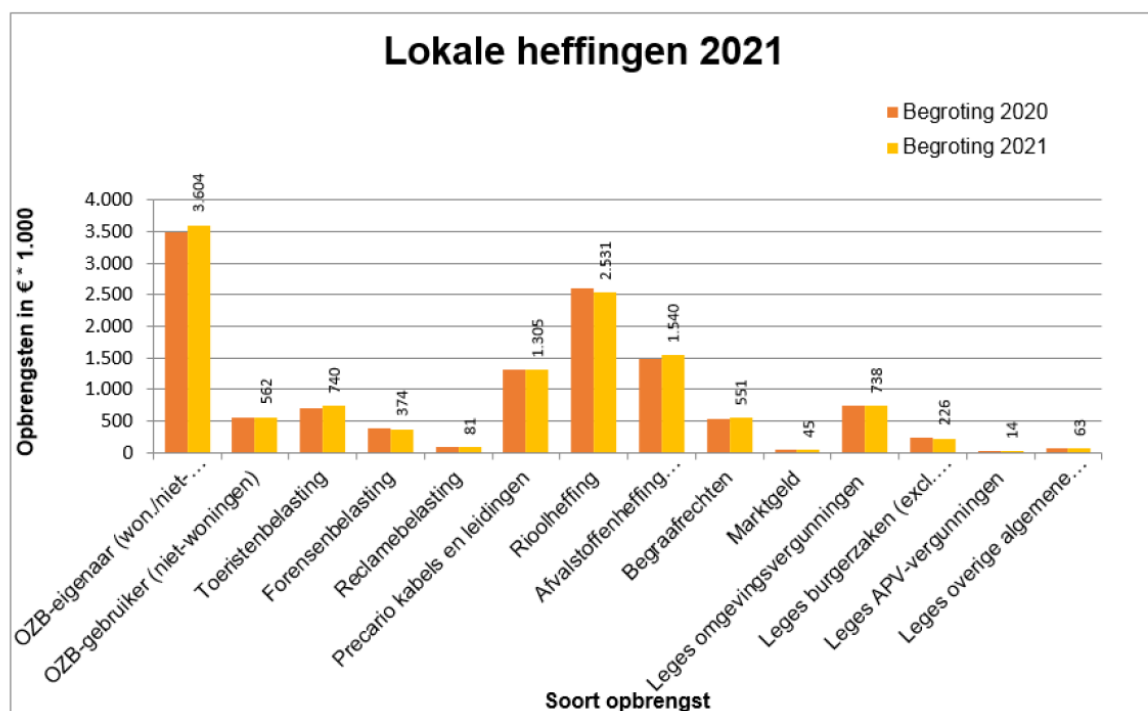
verhoogd, om zodoende 100% kostendekkend te zijn. In de praktijk blijkt dat we nu meer dan 100% kostendekkend zijn door hogere bouwsommen dan in 2017 geschat. De lasten (voor het overgrote deel personeelslasten) stijgen niet evenredig mee. De tarieven/percentages van de leges voor bouwprojecten zullen bijgesteld worden in de Legesverordening 2021.

Raming inkomsten in begroting

In onderstaande tabel zijn de verwachte baten uit gemeentelijke belastingen en leges opgenomen:

Gemeentelijke belastingen en rechten 2021			
Belastingopbrengsten, tarieven en leges	Toelichting	Begroting 2021	Begroting 2020
OZB-eigenaar (won./niet-woningen)	1	3.604	3.489
OZB-gebruiker (niet-woningen)	1	562	564
Toeristenbelasting	2	740	702
Forensenbelasting	3	374	388
Reclamebelasting	4	81	85
Precario kabels en leidingen	5	1.305	1.305
Subtotaal algemene belastingen		6.665	6.534
Rioolheffing	6	2.531	2.598
Afvalstoffenheffing c.a.(incl. verkoop afvalzakken)	7	1.540	1.488
Begraafrechten	8	551	526
Marktgeld	9	45	50
Leges omgevingsvergunningen (incl. welstand)	10	738	738
Leges burgerzaken (excl. Rijksleges)	11	226	233
Leges APV-vergunningen	12	14	14
Leges overige algemene dienstverlening	13	63	63
Subtotaal tarieven, heffingen en leges		5.645	5.647
Totaal Raming		12.310	12.181

Bedragen * € 1.000

Toelichting op de leges

10. Leges omgevingsvergunningen (inclusief welstand)

De leges omgevingsvergunningen stijgen met 2,2% inflatiecorrectie.

11. Leges burgerzaken

Een deel van de leges burgerzaken zijn gemaximeerd door het Rijk. De overige leges burgerzaken stijgen met 2,2% inflatiecorrectie exclusief de leges die gemaximeerd zijn door het Rijk. De leges burgerzaken zijn niet kostendekkend, wat onder andere wordt veroorzaakt doordat de leges zijn gemaximeerd vanuit het Rijk.

12. Leges APV-vergunningen

De leges voor de APV-vergunningen stijgen met 2,2% inflatiecorrectie.

13. Leges overige algemene dienstverlening

Dit betreffen de leges voor ondergrondse infrastructuur, verkeer en vervoer (o.a.

gehandicaptenparkeerkaarten) en registratie in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen.

Deze leges stijgen met 2,2% inflatiecorrectie.

Actuele financiële verordeningen (Nijkerk 2019, Leusden en Putten 2017, Bunschoten 2018; ze zijn geldig tot op het moment van schrijven)

De Jaarstukken van de gemeente Nijkerk geven aan dat het toerekenen van kosten gebeurt conform de financiële verordening. Wat zegt de financiële verordening 2019 over het toerekenen van kosten?

Nijkerk (Financiële verordening 2019)

Artikel 12 Kostprijsberekening

4. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van producten en diensten van de gemeente wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten alleen die indirecte kosten meegenomen die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verleende diensten.
5. Bij de directe kosten, bedoeld in het eerste lid, worden meegenomen de rente en afschrijvingslasten van de in gebruik zijnde activa, de overheadkosten, en voor leges en retributies de compensabele BTW.
6. Bij de bepaling van de kostprijs worden meegenomen de bijdragen aan en van reserves.

Artikel 14 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen en prijzen

1. Het college doet de raad jaarlijks voorafgaand aan het begrotingsjaar een voorstel voor de hoogte van de gemeentelijke tarieven voor de belastingen, de rioolheffingen, de afvalstoffenheffing, leges en lijkbezorgingsrechten.
2. Het college legt bij een tussentijdse wijziging van prijzen, huren en erfpachten ten opzichte van de kaders uit de nota vooraf een besluit voor aan de raad.

Artikel 16 Lokale heffingen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het college in de paragraaf lokale heffingen, naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 10 van het BBV, in ieder geval de kostentoerekening op van de geraamde rente- en overheadkosten aan de rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht.

Toelichting bij artikel 12 Kostprijsberekening

Artikel 212 Gemeentewet bepaalt in het tweede lid, onder b, dat de verordening in ieder geval de grondslagen bevat voor de berekening van de door het gemeentebestuur in

rekening te brengen prijzen en van tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 229b en heffingen als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De grondslagen voor de prijzen die de gemeente bij overheidsbedrijven en derden in rekening brengt, en voor de tarieven van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, worden gevormd door de opbouw van de kostprijs.

Met de herziening van het BBV met ingang van 2017 moeten de overheadkosten apart worden verantwoord. Ze worden bij de gemeente niet meer doorberekend aan de taakvelden. Daarmee vervalt de mogelijkheid om de integrale kostprijzen in de administratie van de baten en lasten op taakvelden van de beleidsbegroting, de financiële begroting, het jaarverslag en de jaarrekening in beeld te brengen. De kostprijzen moeten daarom extracomptabel worden berekend en vastgelegd.

Het eerste lid van artikel 12 bepaalt, dat de kostprijsberekeningen extracomptabel worden vastgelegd en dat de kostprijzen bestaan uit de directe kosten en een opslag voor de overhead.

Het tweede lid dat bij de directe kosten, bedoeld in het eerste lid, worden meegenomen de rente en afschrijvingslasten van de in gebruik zijnde activa, de overheadkosten, en voor leges en retributies (zoals rioolrechten, reinigingsrechten, afvalstoffenheffing e.d.) de compensabele BTW.

Het derde lid bepaalt, dat ook bijdragen aan en onttrekkingen van reserves en voorzieningen worden betrokken bij de kostprijsberekening.

Toelichting Artikel 14

Artikel 14 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen en prijzen

Het vaststellen van de tarieven voor belastingen, rechten, leges en heffingen is een bevoegdheid van de raad. Deze bevoegdheid kan niet worden gedelegeerd (artikel 156 van de Gemeentewet). Het eerste lid van artikel 14 bepaalt, dat de raad de tarieven voor de belastingen, rioolheffingen en afvalstoffenheffing jaarlijks vaststelt.

Het vaststellen van prijzen voor de levering van gemeentelijke goederen, diensten of werken die niet vallen onder artikel 229 van de Gemeentewet, is een privaatrechtelijk

besluit. Deze besluiten zijn een bevoegdheid van het college (eerste lid, onder e, van artikel 160 van de Gemeentewet), maar hebben wel invloed op de hoogte van de inkomsten en raken daarom ook het budgetrecht van de raad.

Het tweede lid bepaalt, dat het college aan de raad jaarlijks een nota aanbiedt met daarin de kaders voor de te hanteren prijzen, huren en tarieven voor erfpacht. De raad stelt deze nota vast.

Toelichting bij Artikel 16, Lokale heffingen

In het BBV staat in artikel 10, welke informatie de paragraaf lokale heffingen in elk geval moet bevatten. In dit artikel wordt de aanvullende informatievraag van de raad gedefinieerd. Een deel van de aanvullende informatie dient voor het met de begroting vaststellen van de gehanteerde omslagrente voor de kostprijsberekening van rechten en leges waarmee kosten in rekening worden gebracht. Ook wordt gevraagd de toerekening van de rente en de toerekening van de overheadkosten aan de verschillende rechten, leges en heffingen in beeld te brengen.

Bunschoten (Financiële verordening 2018)

Artikel 12 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij deze kostentoerekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, reserves en voorzieningen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa betrokken.

2. Het percentage van de omslagrente voor de toerekening van rente voor de financiering van de in gebruik zijnde activa, bedoeld in het eerste lid, wordt jaarlijks met de begroting vastgesteld. Het percentage van deze omslagrente wordt bepaald uit het gewogen gemiddelde van het bij de begroting geraamde rentepercentage van de rentekosten op de opgenomen langlopende leningen, kortlopende leningen en kredieten en het rentepercentage van de rentevergoeding over de reserves en de voorzieningen zoals bepaald in overeenstemming met het achtste en negende lid. De uitkomst van dit

percentage van de omslagrente wordt op een half procent afgerond.

Artikel 14 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen en prijzen

1. Het college doet de raad jaarlijks een voorstel voor de hoogte van alle gemeentelijke tarieven.

Artikel 16 Lokale heffingen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het college in de paragraaf lokale heffingen naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten in ieder geval op:

- a. De mate van kostendekkendheid van de rioolheffing en het reinigingsrecht;
- b. Het verloop van de gevormde egalisatiereserves;
- c. een analyse van de begrote opbrengsten en tarieven t.o.v. het voorgaande begrotingsjaar waardoor de raad goed inzicht heeft in de ontwikkeling van de lokale heffingen.

Leusden (Financiële verordening 2017)

Artikel 11. Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van rechten en heffingen, waarmee kosten in rekening worden gebracht, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoe rekening gehanteerd. Bij deze kostentoe rekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vermogen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa betrokken.
2. Bij de directe kosten worden betrokken de bijdragen aan en onttrekkingen van voorzieningen en reserves voor de noodzakelijke vervanging van de betrokken activa en de afschrijvingskosten van de in gebruik zijnde activa. Voor de rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, worden daarbij ook de compensabele belasting over de toegevoegde waarde (BTW) en de gedeerde inkomsten van het kwijtscheldingsbeleid betrokken.
3. De extracomptabele toerekening van de overhead aan lokale heffingen geschiedt volgens een jaarlijks vast te stellen percentage, zijnde: Kosten taakveld 0.4 Overhead gedeeld door het totaal van de aan de overige taakvelden toe te rekenen directe loonkosten. De raad stelt het percentage vast bij de begroting.

4. Aan grondexploitaties, investeringen en voorziening groot onderhoud buitenruimte wordt bij het opstellen van de begroting een voorcalculatorische overhead toegerekend volgens een jaarlijks vast te stellen percentage, zijnde: Kosten taakveld 0.4 Overhead gedeeld door het totaal van de aan de overige taakvelden toe te rekenen directe loonkosten. De raad stelt het percentage vast bij de begroting.
5. Aan grondexploitaties, investeringen en voorziening groot onderhoud buitenruimte wordt bij het opstellen van de jaarrekening op basis van de realisatie een nacalculatorische overhead toegerekend conform het in de begroting vastgesteld percentage.
6. Het college neemt bij de kostprijsberekening van de leges de kaders in acht die de raad heeft gesteld in de Notitie kostendekkendheid leges.
7. Het college voegt relevante informatie over de kostprijsberekeningen van de belastingen toe aan de paragraaf lokale heffingen van de begroting.

Putten, Financiële verordening 2017

Artikel 11 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een extracomptabel stelsel van kostentoerekening gehanteerd. Bij deze kostentoerekening worden naast de directe kosten, de overheadkosten en de rente van de inzet van vreemd vermogen, reserves en voorzieningen voor de financiering van de in gebruik zijnde activa betrokken.
2. Bij de kosten worden betrokken:
 - a. de bijdragen aan en onttrekkingen van voorzieningen voor de noodzakelijke vervanging van de betrokken activa;
 - b. de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa;
 - c. voor rioolheffing en afvalstoffenheffing de compensabele belasting over de toegevoegde waarde (btw); en
 - d. de kosten van het kwijtscheldingsbeleid.
3. Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen

waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden wordt uitgegaan van een aandeel in de totale overheadkosten ter grootte van de geraamde directe personeelskosten die worden besteed aan de desbetreffende goederen, werken, diensten en heffingen, gedeeld door de totale geraamde personeelskosten.

4. Het percentage van de omslagrente voor de toerekening van rente voor de financiering van de in gebruik zijnde activa, bedoeld in het eerste lid, wordt jaarlijks met de begroting vastgesteld. Het percentage van deze omslagrente wordt bepaald uit het gewogen gemiddelde van het bij de begroting geraamde rentepercentage van de rentekosten op de opgenomen langlopende leningen, kortlopende leningen en kredieten. De uitkomst van dit percentage van de omslagrente wordt op een half procent afgerond.

Artikel 13 Vaststelling hoogte belastingen, rechten, heffingen en prijzen

1. Het college doet de raad jaarlijks een voorstel voor de hoogte van de gemeentelijke tarieven voor de belastingen (OZB), de forensenbelasting, de toeristenbelasting, de rioolheffingen, de afvalstoffenheffing, reinigingsheffing, begraafrechten en precariobelasting.
2. Het college legt bij een tussentijdse wijziging van prijzen, huren en erfpachten ten opzichte van de kaders uit de nota vooraf een besluit voor aan de raad.

Artikel 15 Lokale heffingen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het college in de paragraaf lokale heffingen naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten in ieder geval op:

- a. een analyse van de begrote opbrengsten en tarieven t.o.v. het voorgaande begrotingsjaar waardoor de raad goed inzicht heeft in de ontwikkeling van de lokale heffingen;
- b. per heffing het percentage kostendekkendheid;
- c. de berekening van het rentepercentage voor de omslagrente voor het bepalen van de kostprijzen, bedoeld in artikel 11, vierde lid; en
- d. de kostentoerekening van de geraamde rentekosten en de geraamde overheadkosten aan de rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht.